

Masarykova univerzita
Filozofická fakulta
Historický ústav

**Walter Jacobi (1909 – 1947), velitel vedoucí úřadovny SD
v Praze a jeho poválečné osudy**
(bakalářská diplomová práce)

Marek Dvořák

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Němec, PhD.

Brno 2015

*Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl
všechnu použitou literaturu a prameny.*

V Brně dne.....

.....

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Mgr. Jiřímu Němcovi, PhD. za odborné vedení práce, cenné rady a inspiraci.

Obsah

1. ÚVOD.....	5
1.1 Prameny a literatura	7
2. Bezpečnostní aparát nacistického Německa	10
2.1 Bezpečnostní policie a SD v Protektorátu Čechy a Morava	15
2.2 Stíhání válečných zločinců v Československu.....	19
3. Životopis Waltera Jacobiho	22
3.1 Osobní profil	30
4. Walter Jacobi ve světle výsledků	31
4.1 Jacobi vězněm	32
4.2 Vztah k nacismu	33
4.3 Sicherheitsdienst a protektorát	36
4.3.1 Jacobiho pozice.....	38
4.4 Vina	39
4.5 Zamyšlení nad výstavbou zpravodajské centrály v Čechách.....	41
4.5.1 Členění	42
4.5.2 Iniciátor sepsání úvahy	44
4.5.3 Analýza textu	45
5. Závěr	47
Seznam pramenů a literatury	48
Seznam zkratk	50
Příloha.....	51

1. ÚVOD

Období německé okupace českých zemí nacistickým Německem je zajisté stále bolavým místem našich dějin. Velký, ne-li největší, podíl na represích vůči obyvatelstvu Protektorátu Čechy a Morava má německý bezpečnostně policejní aparát v čele s nechvalně známou tajnou policií, gestapem. Zločiny gestapa jsou nejvíce vidět, protože na něm ležela hlavní tíha exekutivních opatření. Tajná státní policie samozřejmě měla i jiné úkoly, kupříkladu kontrarozvědné, ale co se týče represí, byla jakousi „pěstí“ nacistického režimu, které při vyhledávání a potírání nepřátel domnělých i skutečných pomáhaly snad všechny složky strany a státu.

Jedna organizace však byla s gestapem svázána přece jen více – Bezpečnostní služba (Sicherheitsdienst, SD), přesněji její vnitřně zpravodajská část SD-Inland. Jako elitní složka SS měla SD za úkol informovat orgány NSDAP a státu o všem důležitém, co se v Německu a na okupovaných územích dělo, čehož dosahovala díky široké síti konfidentů a donašečů. Obsah těchto zpráv přímo ovlivňoval povědomí nejvyšších nacistických představitelů o situaci. Jednou z oblastí zájmu SD byl také „vnitřní nepřítel,“ o kterém kvůli absenci vlastních exekutivních pravomocí předávala zprávy právě gestapu. Kolik životů takto bezpečnostní služba negativně ovlivnila či zmařila, se dnes už asi těžko dovíme. V protektorátě bylo působení SD specifické v tom, že se jednalo o první okupovanou oblast s neněmeckým obyvatelstvem. Protože se dalo předpokládat, že nezanedbatelná část obyvatel bude vůči Němcům nepřátelsky naladěna, úloha represivního aparátu oproti stavu v Říši vzrostla.

Vedoucí činitelé gestapa či SD nebyli jen vykonavateli příkazů, ale měli vliv i na okupační politiku a stávali se hybateli dění v protektorátě. Ostatně i sám Karl Hermann Frank, druhý, později de facto první muž protektorátu, nevykonával jen funkci státního tajemníka, později ministra. Již od roku 1939 držel funkci vyššího vůdce SS a policie a stal se tak velitelem celého bezpečnostně policejního aparátu v Čechách a na Moravě.

Tato práce se bude metodou biografické sondy zabývat osobou Waltera Jacobiho, posledního velitele SD v protektorátě. Nebude však zkoumán úsek jeho života, kdy byl na vrcholu moci, ale právě naopak – těžištěm zájmu bude Walter Jacobi po válce, v československé vazbě a před soudem. Jakožto bývalý šéf zpravodajské služby věděl velmi mnoho o dění za okupace a proto byl československými orgány intenzivně vyslýchán v rozličné škále věcí. Protokolů z výslechů je tak velké množství a dá se

předpokládat, že nám přímo i „mezi řádky“ poví něco více o myslí člověka, jenž z výšin lokálních mocenských struktur spadl až na úplné dno, stal se vězněm národa, na jehož perzekuci se předtím podílel, a který ho chtěl za jeho činy odsoudit k smrti.

Samotným cílem práce je pokus vystihnout Jacobiho vnímání celého nacistického systému, který místo toho, aby přetrval tisíc let, ležel v troskách. K tomu patří i představa vlastní pozice v něm a v nových poválečných poměrech. V hledáčku se octne i Jacobiho prezentace bezpečnostní služby v rámci protektorátu. Práce se dotkne také oblasti zájmu vyšetřovatelů, a toho, co a jak jim Jacobi sdělil.

Pro pochopení věci je nutno předem uvést krátkou charakteristiku německého bezpečnostního aparátu a také několik informací o poválečném stíhání a trestání nacistických zločinců v Československu. Kvůli ukotvení událostí v Jacobiho životě je uveden jeho zestručněný životopis. Dále následuje část analyzující jeho výpovědi ve vztahu k nacismu a bezpečnostní službě. Součástí je i kapitola, studující Jacobiho vnímání vlastní situace, pocit viny a očekávání trestu. Samostatným oddílem bude analýza elaborátu, navrhujícího možnou podobu nové československé zpravodajské služby.

1.1 Prameny a literatura

Pro účely této práce byly použity převážně prameny nacházející se v Archivu bezpečnostních složek (ABS). Výpovědi Waltera Jacobiho se nalézají ve fondech *Odbor politického zpravodajství Ministerstva vnitra (značka 2M)*, *Zemský odbor bezpečnosti Praha (300)*, *Vyšetřovací komise pro národní a lidový soud MV (301)*, mnoho protokolů se nachází ve fondech *Ústředna Státní bezpečnosti (305)*, *Stíhání nacistických válečných zločinců (325)* a *Výpovědi zaměstnanců Gestapa a SD (52)*. Jedná se hlavně o protokoly z výslechů z let 1946 - 1947, při nichž se vyšetřovatelé snaží získat Jacobiho znalost o různých osobách, organizacích a událostech z období protektorátu. Jejich prioritou je nalézt informace o zločinné činnosti okupantů a kolaborantů, ale kromě toho se také snaží využít zkušeného zpravodajce pro lepší pochopení činnosti německých bezpečnostních struktur, ale i pro návrh zpravodajské činnosti poválečného Československa. Kromě výpovědí samotného Jacobiho byly studovány i protokoly jiných osob, které se o něm zmiňují. Pro úplnější zmapování Jacobiho poválečných osudů je třeba využít také jeho soudní spis, který se nachází ve Státním oblastním archivu (SOA) Praha, přesněji ve fondu *Mimořádný lidový soud Praha*.

České literatury, zabývající se samostatně sicherheitsdienstem, není mnoho. Zejména jde o starší studii Stanislava Bimana *Nacistická bezpečnostní služba v Protektorátě Čechy a Morava*,¹ která položila základní kámen bádání o protektorátní SD. Autor sám konstatuje, že tato práce není z hlediska obsáhlosti tématu dostatečná a nechává mnoho bílých míst, přesto zůstává do dnešní doby nepřekonaná. Nic na tom nemění ani práce autorského dua Gruntová – Vašek *Málo známé zločiny, SD ve východních Čechách*,² která sice nabízí nové poznatky k činnosti a organizaci SD, ale zaměřením na represivní činnost sklouzává spíše k popisu opatření gestapa v rámci východočeského regionu. Naděje snad svítá do budoucna, neboť mladý badatel Dalibor Krčmář avizuje, že chce navázat na práci Bimanovu a pokračovat ve výzkumu činnosti

---

¹ BIMAN, Stanislav: *Nacistická bezpečnostní služba v Protektorátě Čechy a Morava. (Vznik, organizace a činnost)*. SAP 22, 1972, č. 1, s. 297-355.

² GRUNTOVÁ, Jitka – VAŠEK, František: *Málo známé zločiny. SD ve východních Čechách*. Praha 2008.

protektorátní SD³, pro začátek v rámci své disertace. Tento autor již vydal několik studií a článků, z nichž je zásadní jediná existující biografie Waltera Jacobiho „*Vysloveně intelektuální typ*“ v čele protektorátního SD⁴, která čerpá nejen z pramenů českých, ale i z těch, jež jsou uloženy v německých archivech. Nezbývá než doufat, že se D. Krčmář předsevzatých úkolů zhostí s odhodláním a přinese čtenářům nové zpracování zajímavého tématu.

Z titulů zahraničních byly pro účely bakalářské práce využity obsáhlé knihy kolektivu autorů v čele s německým historikem Michaelem Wildtem *Nachrichtendienst, politische Elite, Mordeinheit - der Sicherheitsdienst des Reichsführers SS*, ukazující vliv SD na politiku, světonázor i teror, a *Generation des Unbedingten*,⁵ zabývající se zaměstnanci Hlavního úřadu říšské bezpečnosti a jemu podřízených složek, kteréžto osoby charakterizuje jako svébytnou sociální skupinu s typickými společnými rysy. Bezpečnostní služba nefungovala samostatně, ale byla součástí komplexního systému, pročež není na škodu rozšíření záběru publikacemi o tajné státní policii *Gestapo*⁶ a *Gestapo za druhé světové války*,⁷ díky kterým vidíme propojení s SD služební i personální. V českém prostoru jsou v tomto ohledu nepřekonány knihy Oldřicha Sládka *Ve znamení smrtihlava* a *Zločinná role gestapa*⁸ spolu s monografií Karla Fremunda *Konec pražského gestapa*.⁹ Jedná se o starší práce, ale stále přinášejí kvalitní obraz celého protektorátního bezpečnostního aparátu, i když zaměřený primárně na činnost bezpečnostní policie. Pro pochopení širších souvislostí se nabízí kniha *Češi pod*

---

³ KRČMÁŘ, Dalibor: Zpravodajská činnost nacistické bezpečnostní služby (SD) v Protektorátu Čechy a Morava. Dosavadní stav výzkumu, metodické nástrahy. In: HRADECKÝ, Tomáš – HORÁK Pavel a kol. (Edd.): České, slovenské a československé dějiny 20. století VII. Ústí nad Orlicí 2012, s. 71 – 77.

⁴ KRČMÁŘ, Dalibor: *Walter Jacobi. „Vysloveně intelektuální typ“ v čele protektorátního SD.*

Terezínské listy 39, 2011, s. 28-52.

⁵ WILDT, Michael: *Generation des Unbedingten. Das Führungskorps des Reichssicherheitshauptamtes.* Hamburg 2002. WILDT, Michael (Hg.): *Nachrichtendienst, politische Elite, Mordeinheit. Der Sicherheitsdienst des Reichsführers SS.* Hamburg 2003.

⁶ DAMS, Carsten – STOLLE, Michael: *Gestapo. Moc a teror ve Třetí říši.* Praha - Litomyšl 2010.

⁷ MALLMANN, Klaus-Michael – PAUL, Gerhard (Edd.): *Gestapo za druhé světové války. „Domácí fronta“ a okupovaná Evropa.* Praha 2010.

⁸ SLÁDEK, Oldřich: *Ve znamení smrtihlava. Nacistický protipartyzánský aparát v letech 1944–1945.* Praha 1991. SLÁDEK, Oldřich: *Zločinná role gestapa. Nacistická bezpečnostní policie v českých zemích 1938–1945.* Praha 1986.

⁹ FREMUND, Karel: *Konec pražského gestapa.* Praha 1972.

*německým protektorátem*¹⁰ spolu s politickou biografií *Karl Hermann Frank (1898 – 1946)*,¹¹ která popisuje kariéru protektorátního politika a zároveň vyššího vůdce SS a policie v širším kontextu doby. K problematice retribučních vězňů a československé poválečné spravedlnosti je k dispozici prozatím jen několik titulů. Jedním z nich je *Národní očista*¹² od amerického historika Benjamin Frommera, který s potřebným odstupem zhodnotil období retribuční justice, z českých knih vyšly *Spravedlnost podle dekretu*,¹³ důležitá zejména pro ukázkou činnosti Mimořádných lidových soudů na příkladu Ostravy, a *Retribuční vězni v českých zemích 1945 – 1955*,¹⁴ pojednávající hlavně o stíhání, vydávání a vytěžování vězňů, ale i o každodenním životě ve věznicích.

---

¹⁰ BRANDES, Detlef: *Češi pod německým protektorátem. Okupační politika, kolaborace a odboj 1939 – 1945*. Praha 1999.

¹¹ KÜPPER, René: *Karl Hermann Frank (1898 – 1946). Politická biografie sudetoněmeckého národního socialisty*. Praha 2012.

¹² FROMMER, Benjamin: *Národní očista. Retribuce v poválečném Československu*. Praha 2010.

¹³ BORÁK, Mečislav: *Spravedlnost podle dekretu. Retribuční soudnictví a Mimořádný lidový soud v Ostravě (1945 – 1948)*. Šenov u Ostravy 1998.

¹⁴ STANĚK, Tomáš: *Retribuční vězni v českých zemích 1945 – 1955*. Opava 2002.

2. Bezpečnostní aparát nacistického Německa

Po uchopení moci nacionálními socialisty v roce 1933 začal celý německý stát procházet bouřlivým vývojem. V žádném případě nelze říci, že by bezpečnostní a policejní organizace, přítomné v tzv. Třetí říši, vznikly všechny nově a bez základů v období výmarské republiky. To se týká jak pořádkové policie (*Ordnungspolizei, Orpo*), zahrnující uniformovanou policii, četnictvo, hasiče apod., tak bezpečnostní policie (*Sicherheitspolizei, Sipo*), skládající se z kriminální policie (*Kriminalpolizei, Kripo*) a tajné státní policie (*Geheime Staatspolizei, Gestapo*). Pořádková policie prošla sjednocením a militarizací,¹⁵ a podobně i různé politické policie spolkových zemí prošly slučovacími procesy a zároveň gigantickým navyšováním stavů, vedoucím po přijetí nových úkolů a způsobů práce v centralizovanou totalitní policii, gestapo. Vrchním velitelem veškeré policie byl Heinrich Himmler, zároveň říšský vůdce (*Reichsführer*) SS. Jeho snahou bylo prolnutí policie a SS, což se zdařilo povětšinou v případě vyšších policejních úředníků. Členství v nacistických organizacích urychlovalo příslušníkům policie služební postup.¹⁶

Co to vlastně byly oddíly SS (*Schutzstaffel*, ochranné oddíly)? Polovojenská organizace strany NSDAP, založené původně jako malá součást SA (úderné oddíly - *Sturmabteilung*, původní paramilitární jednotky strany), chránící nejvyšší představitele strany. Pod Himmlerovým vedením počet jejich členů narůstal, po Noci dlouhých nožů roku 1934 se SS vymanily z podřízenosti SA a tuto organizaci později zcela zastínily. Likvidací stranické opozice, zejména špiček SA v čele s Ernstem Röhmem, se SS etablovaly jako oddaná a disciplinovaná opora Hitlerova režimu.¹⁷ Jejich činnost v pozdějších letech úzce souvisela s infiltrací bezpečnostního aparátu, jehož vyšší kádry tak byly přímo příslušníky nacionálně socialistických organizací. Splývání státních a stranických institucí je jedním z rysů autoritativních režimů, nacistické Německo nevyjímá.¹⁸ Jednotky SS také byly pověřeny strážním koncentračních a vyhlazovacích táborů a jiné, známé jako Zbraně SS (*Waffen-SS*) bojovaly na frontách jako ideologicky uvědomělejší paralela Wehrmachtu.

---

¹⁵ MACEK, Pavel – UHLÍŘ, Lubomír: *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát 1939 – 1945*. Praha 2001, s. 20.

¹⁶ SLÁDEK, Oldřich: *Zločinná role gestapa*, s. 19 – 20.

¹⁷ GRÜNBERG, K.: *SS, Hitlerova černá garda*. Praha 1981, s. 63 – 64.

¹⁸ BIMAN, S.: *Nacistická bezpečnostní služba*, s. 301.

V rámci SS vzniklo další těleso, již nemající předchůdce v systému výmarské republiky, bezpečnostní služba strany NSDAP. Roku 1931 zadal Heinrich Himmler Reinhardu Heydrichovi úkol založit v SS referát Ic, konající zpravodajskou činnost. O rok později bylo rozhodnuto, že všechny zpravodajské orgány NSDAP (existovalo jich více) budou sloučeny pod vedením R. Heydricha.¹⁹ Vznikla tak Bezpečnostní služba říšského vůdce SS (*Der Sicherheitsdienst des Reichsführers SS*), zkratkou SD. Její ústředí se nazývalo SD-Zentrale, od roku 1935 SD-Hauptamt, zároveň jeden z tzv. hlavních úřadů SS.²⁰ SD-Hauptamt se skládal ze tří úřadů:

Amt I: Personální a správní otázky SD

Amt II: Vnitřní zpravodajství

Amt III: Zahraniční zpravodajství

V říjnu roku 1939 došlo k další integraci. Bezpečnostní policie, skládající se z gestapa a kripa, byla už od roku 1936 také pod vedením R. Heydricha a aby se řízení zjednodušilo, byla spojena s SD v Hlavní říšský bezpečnostní úřad (*Reichssicherheitshauptamt, RSHA*).²¹ Jeho struktura byla po většinu války následující:

Amt I: Personální

Amt II: Organizace, správa a právo

Amt III: Vnitřní zpravodajství – SD-Inland. Skládal se z oddělení A – právo, B – národnost, C – kultura, D - hospodářství

Amt IV: Boj proti nepříteli – gestapo

Amt V: Boj proti zločinnosti – kripo

Amt VI: Zahraniční zpravodajství – SD-Ausland – politická rozvědka, paralela vojenského Abwehru

Amt VII: Světonázorový ideologický výzkum

Původní SD byla nyní obsažena v úřadech III, VI a VII (ten však existoval pouze u RSHA v Berlíně), na které bylo nahlíženo jako na stranické organizace, jejichž

---

¹⁹ BIMAN, S.: *Nacistická bezpečnostní služba*, s. 298.

²⁰ ABS, f. Výpovědi zaměstnanců gestapa a SD, sign. 52–51–5, protokol s Walterem Jacobim z 26. 10. 1946, s. 4.

²¹ BIMAN, S.: *Nacistická bezpečnostní služba*, s. 301 – 302.

příslušníky platila NSDAP. Ostatní úřady byly státními institucemi. RSHA se tak stal organizací zcela nového typu, protože plány včlenit bezpečnostní policii do SD, nebo naopak podřízení SD ministerstvu vnitra, ztroskotaly.²² Byl kompromisním slepencem, který byl jedním z hlavních úřadů SS (dědictví SD) a zároveň orgánem státní správy. To však nebránilo jeho funkčnosti v praxi, kde úspěšně prosazoval vůli politického vedení, mimo jiné v oblasti represí a likvidace nepohodlných osob.

Autonomie jednotlivých komponent RSHA byla příčinou rivality, zejména v případě gestapa a SD. Úkolem gestapa bylo vyhledávání ideologického nepřítele a boj proti němu. Oficiálně byla jeho činnost posvěcena zákonnými normami, které ale samy v uplatňování exekutivních opatření proti nepřítelům nechávaly státní policii volnou ruku. Jedná se především o institut tzv. ochranné vazby (*Schutzhaft*), který umožnil preventivní uvěznění potenciálně nebezpečných osob.²³ Takto zadržené osoby byly posílány do věznic a koncentračních táborů, dobu jejich pobytu za mřížemi a ostatným drátem určovalo pouze gestapo (přesněji jeho samotná centrála), justice neměla na ochrannou vazbu vůbec vliv. Během války se metody ještě zhoršily, přibyly termíny zvláštní zacházení (*Sonderbehandlung*)²⁴, v podstatě popravy bez soudu, a zostřený výslech (*Verschärfte Vernehmung*), použití někdy až brutálního násilí proti vězňům. Nutno říci, že běžný občan německé národnosti se s opatřeními gestapa na vlastní kůži většinou nesetkal, pro něj platily zákony a systém justice.²⁵

Kromě potírání nepřátel z řad politické opozice (levicové i pravicové), Židů, svobodných zednářů, sabotérů apod., gestapo dohlíželo také na církve, provádělo kontrarozvědku a jeho součástí byla i pohraniční policie.²⁶ Informace získávalo vlastním vyšetřováním, udavačstvím obyvatelstva a zejména od složek státní správy a různých nacistických organizací – v první řadě SS, NSDAP a SD. Napomáhala i ostatní policie, jak kriminální, která byla gestapu blízká, tak uniformovaná. Samo gestapo představovalo hrot represivního aparátu, který stál na součinnosti mnoha složek.²⁷

Práce SD-Inland byla odlišnější. Pomocí sítě agentů a informátorů podávala zpravodajství o všech životních oblastech (*Lebensgebiete*) obyvatel říše. Zkoumala

---

²² PAUL, Gerhardt: „Bojující správa.“ *Sekce IV Hlavního říšského bezpečnostního úřadu jakožto řídicí instituce gestapa*. In: MALLMANN, Klaus-Michael – PAUL, Gerhard (Edd.): *Gestapo za druhé světové války. „Domácí fronta“ a okupovaná Evropa*. Praha 2010, s. 54 – 97, s. 58.

²³ SLÁDEK, O.: *Zločinná role gestapa*, s. 21.

²⁴ FREMUND, K.: *Konec pražského gestapa*, s. 34 – 35.

²⁵ DAMS, C. – STOLLE, M.: *Gestapo*, s. 96 - 97.

²⁶ SLÁDEK, O.: *Zločinná role gestapa*, s. 90 – 91.

²⁷ DAMS, C. – STOLLE, M.: *Gestapo*, s. 88 – 89.

každodennost, politický, hospodářský a kulturní život, momentální náladu obyvatel, reakce na události a další. Měla objektivně informovat vedení státu o všeobecné situaci a nahrazovat tak chybějící hlas politické opozice a veřejného mínění.²⁸ Zároveň dozírala i na vládnoucí vrstvu. Z důvodu spolehlivosti museli být její členové prověřeni a mimořádně ideologicky pevní. Tvořili tak jakousi elitu v rámci již dost elitářských SS, o čemž svědčí i to, že SD tvořila roku 1937 jen 2,3 % všech příslušníků SS, ale 10,7 % jejich důstojníků.²⁹ Na druhou stranu ale tím, že všichni pracovníci SD byli členy SS, ztráceli neutralitu a nadhled nad situací. Ano, existovali i zpravodajci, kteří se o objektivitu snažili.³⁰ Jiní ale pozměňováním obsahu a závažnosti svých zpráv ovlivňovali politiku lokální i vysokou. Mohli ovládat život mnoha lidí jen tím, jak o nich informovali nadřízené či exekutivní orgány. Kritika jim na druhou stranu mohla přinášet potíže.

Informace SD podávala pomocí periodických (denních, měsíčních, ročních) zpráv, kdy každá služebna provedla syntézu hlášení ze svých poboček, kterou pak posílala výše. V případě potřeby byly vypracovávány mimořádné zprávy o aktuálních problémech.³¹ Pokud SD zjistila možnou nepřátelskou činnost, předávala tyto zprávy k prošetření gestapu. Díky rozsáhlé agenturní síti, sledující všechny oblasti života, byla jedním z nejdůležitějších informátorů gestapa. Vyskytly se i případy, kdy SD po bezpečnostní policii přímo vyžadovala provedení určitých exekutivních akcí.³² Součinnost obou složek však byla problematická a závisela na osobních vztazích místních činitelů. Gestapo SD závidělo důvěrníky, které si bezpečnostní služba pečlivě střežila. Z důvodu ne zcela optimální spolupráce bylo v druhé polovině války gestapu povoleno založit vlastní síť konfidentů.

Příslušníci bezpečnostní služby nosili uniformy SS, které měly na rukávu nášivku ve tvaru kosočtverce s vyšitými písmeny SD. Jestliže byl příslušník gestapa organizován v SS, dělo se tak přes personální složky SD, na rozdíl od pořádkových policistů, kteří byli zařazováni k tzv. všeobecným SS (*Allgemeine SS*). Pokud státní policista nosil uniformu, měl na ní taktéž nášivku SD, dokonce i v případě, že členem

---

²⁸ WILDT, M.: *Einleitung*. In: WILDT, Michael (Hg.): *Nachrichtendienst, politische Elite, Mordeinheit. Der Sicherheitsdienst des Reichsführers SS*. Hamburg 2003, s. 7 – 37, s. 18.

²⁹ GRÜNBERG, Karol: *SS, Hitlerova černá garda*. Praha 1981, s. 76.

³⁰ BIMAN, S.: *Nacistická bezpečnostní služba*, s. 337 – 338.

³¹ GRUNTOVÁ, J. – VAŠEK, F.: *Málo známé zločiny*, s. 162.

³² BIMAN, S.: *Nacistická bezpečnostní služba*, s. 336.

SS vůbec nebyl.³³ Zřejmě jde o pozůstatek doby, kdy se plánovalo sloučení gestapa a bezpečnostní služby

Působení SD velkou měrou napomáhalo nacistickému režimu a jeho útlaku obyvatel Německa i podrobených zemí. Byla aktivní součástí represivní mašinerie, ačkoli působící relativně skrytě. Její proklamované objektivně kritické stanovisko je narušováno tím, že nebyla nezávislá na politické moci. Není divu, že byla Norimberským tribunálem prohlášena za organizaci nehumánní a zločinnou.³⁴

Na armádou dobytých územích byla situace poněkud odlišná, zejména na Východě. Příslušníci všech složek bezpečnostního aparátu se stávali členy operačních skupin (*Einsatzgruppen*), které postupovaly v týlu vojsk a okamžitě pacifikovaly obsazená území. V Sovětském svazu vznikly v roce 1941 celkem čtyři tyto skupiny značené A – D. V jejich čele stáli příslušníci gestapa ale i SD a kriminální policie, včetně vysokých kádrů z RSHA, kupříkladu Otty Ohlendorfa, šéfa úřadu III, Arthura Nebeho z úřadu V a Franze Sixe, vedoucího úřadu VII.³⁵ Personál těchto jednotek byl různorodý, kromě příslušníků bezpečnostní policie, Waffen-SS a pořádkové policie jej tvořili i místní kolaboranti. Operační skupiny při svém nasazení jen do přelomu let 1941/1942 povraždily statisíce lidí, převážně Židů.³⁶ V této době docházelo k částečnému usazování příslušníků skupin a vzniku místně příslušných velitelů bezpečnostní policie a SD (*Kommandeur der Sicherheitspolizei und des SD, KdS*). Vzhledem k vývoji na východní frontě se struktura bezpečnostní aparátu dynamicky měnila. Účast na zruďném masovém vraždění dále nabourává iluzi o tom, že příslušníci SD byli pouze zpravodajci, kteří se páchání válečných zločinů neúčastnili.

Různé operační skupiny, komanda a jednotky zvláštního nasazení operovaly i jinde, například na Balkáně. Koncem války zasahovaly stále častěji proti partyzánům, což se nevyhnulo ani Slovensku a Protektorátu Čechy a Morava, kde se první protipartyzánské oddíly začaly formovat počátkem roku 1944.³⁷

---

³³ SLÁDEK, O.: *Zločinná role gestapa*, s. 20.

³⁴ BIMAN, S.: *Nacistická bezpečnostní služba*, s. 338.

³⁵ MALLMANN, Klaus-Michael: *Hony na lidi a masové vraždění. Nový nástroj: operační skupiny a zásahová komanda let 1938 – 1945*. In: MALLMANN, Klaus-Michael – PAUL, Gerhard (Edd.): *Gestapo za druhé světové války. „Domácí fronta“ a okupovaná Evropa*. Praha 2010, s. 317 – 345, s. 331.

³⁶ MALLMANN, Klaus-Michael: *Hony na lidi a masové vraždění. Nový nástroj: operační skupiny a zásahová komanda let 1938 – 1945*. In: MALLMANN, Klaus-Michael – PAUL, Gerhard (Edd.): *Gestapo za druhé světové války. „Domácí fronta“ a okupovaná Evropa*. Praha 2010, s. 317 – 345, s. 335 – 338.

³⁷ V té době již síly samotného gestapa na partyzány nestačily, proto přišly na pomoc oddíly pořádkové policie a dalších útvarů. SLÁDEK, Oldřich: *Ve znamení smrtihlava*, s. 17.

2.1 Bezpečnostní policie a SD v Protektorátu Čechy a Morava

Zbytky Československa, které zůstaly po odtržení Sudet, Těšínska a osamostatnění Slovenska, byly 15. března 1939 obsazeny německou armádou. Prezident Hácha vložil osud českého národa do rukou vůdce německé říše.³⁸ Hitler přijel do Prahy a o den později vydal výnos o zřízení Protektorátu Čechy a Morava. 18. března byl jmenován do funkce říšský protektor Konstantin von Neurath, jeho státním tajemníkem byl sudetský Němec Karl Hermann Frank. Ten se 28. dubna stal také vyšším vůdcem SS a policie³⁹ (*Höhere SS und Polizeiführer, HSSPF*). Protektorát byl navenek autonomní, měl vlastního prezidenta dr. Emila Háchu, vládu i správní úřady. Vše však podléhalo německému dohledu, říšské předpisy se vztahovaly i na protektorát bez toho, aby je schvalovala jeho vláda, jejíž stanovisko mohlo a nemuselo být bráno na vědomí.⁴⁰

V závěsu za brannou mocí postupovaly dvě operační skupiny bezpečnostní policie a SD, jejichž cílem bylo Brno a Praha.⁴¹ Děly se do menších komand, která pokračovala do dalších větších měst. Téměř ihned byla, i za podpory české policie, spuštěna zatýkácí Akce mříže. Té padli za obět' mnozí němečtí emigranti i potenciálně nebezpeční Češi, hlavně komunisté. Vycházela z kartotéky, která byla sestavena v Berlíně na základě špionáže, a dále také ze seznamů, vedených českou policií již v dřívější době.⁴²

Činnost operačních skupin byla ukončena 5. května, formování organizací bezpečnostní policie a SD ale stále probíhalo. V prvních měsících okupace neexistoval pro působení německého bezpečnostního aparátu v protektorátu žádný právní podklad. To se změnilo 1. září 1939, kdy bylo vydáno Nařízení o vybudování správy a německé bezpečnostní policie v Protektorátu Čechy a Morava, které posvěcovalo boj s „nepřítelem“, dávalo bezpečnostní policii určitý vliv na autonomní i německou správu a povolovalo říšskému protektorovi a zejména říšskému vůdci SS „v rámci zachování bezpečnosti a pořádku“ provádět opatření v protektorátu i mimo meze zákona.⁴³ V praxi

---

³⁸ BRANDES, D.: *Češi pod německým protektorátem*, s. 25.

³⁹ KÜPPER, R.: *Karl Hermann Frank*, s. 90.

⁴⁰ BRANDES, D.: *Češi pod německým protektorátem*, s. 49.

⁴¹ SLÁDEK, O.: *Zločinná role gestapa*, s. 58.

⁴² Tamtéž, s. 66 – 67.

⁴³ BRANDES, D.: *Češi pod německým protektorátem*, s. 46 – 47.

ale spíše než protektor činil opatření říšský vůdce SS Himmler, nebo jeho „prodloužená ruka“ HSSPF Frank. Bezpečnostní aparát se nakonec stal nezávislým na úřadu říšského protektora a přijímal rozkazy hlavně z Berlína a od Franka.⁴⁴

Struktura gestapa v protektorátu vykristalizovala během léta 1939. V Praze a v Brně vznikly rovnocenné vedoucí úřadovny (*Geheime Staatspolizeileitstellen*), kterým podléhaly služebny (*Dienststellen*, později přejmenované na *Aussendienststellen*, venkovní služebny). Bylo jich 11 v Čechách a 9 na Moravě, kde se nacházelo také několik komisariátů pohraniční policie.⁴⁵ Umístění služeben gestapa odpovídalo sídlům tzv. oberlandrátů, vrchních zemských radů, kteří jako orgán německé správy dohlíželi na několik politických okresů.

Sicherheitsdienst, přesněji pouze SD-Inland, vnitřní zpravodajská služba podřízená úřadu III RSHA, prošla poněkud náročnějším zrodem. Měla pouze jedno ústředí, původním názvem *SD-Zentrallstelle für Böhmen und Mähren*, od listopadu 1939 definitivně přejmenované na vedoucí úsek Praha (*SD-Leitabschnitt Prag, SD-LA*). Další hierarchie sestávala ze služeben, jim podřízených venkovských služeben a blokových poboček (*Blockstellen*). Služebny a venkovní služebny kopírovaly strukturu gestapa, a často s ním sousedily.⁴⁶ Úkolem SD-LA bylo řídit a usměrňovat činnost protektorátní bezpečnostní služby, zpracovávat přijaté zprávy a jejich syntézy zasílat vedoucím místům protektorátu a RSHA. Sám s agenturní sítí nepracoval, výjimkou byli tzv. čestní spolupracovníci německé národnosti, kteří pracovali z přesvědčení a bez honoráře. Služebny také příliš velkou sítí konfidentů neudržovaly, fungovaly spíše jako lokální styčná místa SD se správou, bezpečnostní policií, NSDAP apod. Nad podřízenými venkovními služebnami měly inspekční pravomoci. Úkolem venkovských služeben bylo samotné budování a udržování souboru důvěrníků. Nápomocny jim k tomu byly blokové pobočky, které již většinou nevedl zaměstnanec SD, ale čestný spolupracovník, výjimečně osvědčený důvěrník. Tento vedoucí si udržoval vlastní okruh informátorů.⁴⁷

Institucí nadřízenou SD, gestapu a kripu (na rozdíl od gestapa mělo pouze jednu řídicí úřadovnu v Praze) byl velitel bezpečností policie a SD (*Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des Sicherheitsdienst, BdS*). Ten představoval nejvyšší

---

⁴⁴ KÜPPER, R.: *Karl Hermann Frank*, s. 97.

⁴⁵ SLÁDEK, O.: *Zločinná role gestapa*, s. 74 – 76.

⁴⁶ BIMAN, S.: *Nacistická bezpečnostní služba*, s. 309.

⁴⁷ Tamtéž, s. 311 – 312.

bezpečnostně policejní instanci ve svém obvodu, podřízenou přímo RSHA. Měl vlastní úřad, který kopíroval strukturu RSHA (kromě oddělení VII). Zároveň byl představitelem bezpečnostně správního oddělení v Úřadu říšského protektora.⁴⁸ Nutno podotknout, že SD-Ausland, zahraniční zpravodajství, měla v protektorátě pouze nevelkou rezidenturu u BdS (oddělení VI) a s SD-Leitabschnittem (oddělení III), centrálou vnitřního zpravodajství, neměla kromě jména nic společného.

Jak již bylo řečeno výše, protektor neměl na bezpečnostní aparát větší vliv. Zato státní tajemník Frank mohl ze svého titulu vyššího vůdce SS a policie tyto složky instruovat a často tak činil, ohlížejíce se jen na pokyny H. Himmlera.⁴⁹ Poté, co byl úřad protektora přeměněn na státní ministerstvo, které řídil Frank, rozmíšky se správními institucemi utichly úplně.

Početní stavy gestapa, kripa a SD byly úměrné jejich úkolům. Roku 1941 bylo příslušníků tajné státní policie kolem 1500, německých kriminálních policistů 250 – 300 a zaměstnanců SD asi 300 – 350.⁵⁰

Činnost SD a bezpečnostní policie v protektorátu spočívala ve snaze o úplnou kontrolu a pacifikaci prostoru, který byl pro Německo velmi důležitý z hospodářského hlediska. V duchu nacistické ideologie byla odhalována a potírána opozice domnělá, i skutečná, včetně desetitisíců Židů. S Čechy se do budoucnosti nepočítalo, území mělo být poněmčeno.⁵¹ Díky vývoji války se naštěstí všechny plány nacistů nepodařilo naplnit. Přesto bylo na území českých zemí spácháno mnoho zločinů a zvěrstev, jejichž obětím nikdo život nevrátí. Po porážce německých vojsk u Stalingradu vycítili i příslušníci bezpečnostního aparátu blížící se konec. Svě ruce si už stihli pošpinit krví a nyní si byli jisti, že po prohrané válce se milosti nedočkají. Místo zmírnění teroru chtěli s sebou do zkázy strhnout co nejvíc lidí a svou činnost naopak znásobili.⁵²

Konec války přenesl bojovou činnost i do protektorátu. Nejprve ve formě zvýšené činnosti partyzánů, které v listopadu 1944 nezabránila ani několikátýdenní přítomnost K. H. Franka v Brně, spojená s nasazením sil bezpečnostního aparátu, SS a Wehrmachtu.⁵³ V roce 1945 se přiblížila i fronta a všichni se začali připravovat na útěk před hrozbou sovětského zajetí. 9. května ráno, těsně před postupujícími jednotkami

---

⁴⁸ GRUNTOVÁ, J. – VAŠEK, F.: *Málo známé zločiny*, s. 101 – 102.

⁴⁹ KÜPPER, R.: *Karl Hermann Frank*, s. 90.

⁵⁰ BIMAN, S.: *Nacistická bezpečnostní služba*, s. 319.

⁵¹ BRANDES, D.: *Češi pod německým protektorátem*, s. 353 – 354.

⁵² FREMUND, K.: *Konec pražského gestapa*, s. 41.

⁵³ SLÁDEK, O.: *Ve znamení smrtihlava*, s. 99.

Rudé armády, opustila autokolona s několika sty příslušníky řídicích úřadoven gestapa, SD a BdS Prahu a zamířila směrem na západ, do amerického zajetí.⁵⁴ Šestiletý teror byl u konce a jeho pachatelům nastaly těžké časy.

---

⁵⁴ FREMUND, K.: *Konec pražského gestapa*, s. 123.

2.2 Stíhání válečných zločinců v Československu

Jedním z nejdůležitějších úkolů obnovené Československé republiky bylo potrestání válečných zločinců, kolaborantů a jiných „zrádců národa“. To mělo zajistit retribuční soudnictví. Slovo *retribuce* znamená nápravu a odčinění, případně odměnu a náhradu; jako právní termín je spojeno se stíháním zločinů nacistů a jejich pomahačů.⁵⁵

Politici představitelé národa volali po odplatě hned po osvobození a obyvatelstvo, plné nenávisti a křivd z války, je uposlechlo.⁵⁶ Mnoho Němců i Čechů, podezřelých z kolaborace, bylo povražděno samozvanými strůjci spravedlnosti, docházelo i k tzv. divokému odsunu Němců.

Situaci se postupně národním výborům povedlo uklidnit. Normou upravující oficiální retribuční se staly dekrety č. 16/1945 (tzv. Velký retribuční dekret) a č. 17/1945 (Dekret o Národním soudu), vyhlášené 9. července 1945.⁵⁷ Neplatily pro Slovensko, které mělo vlastní předpisy. Dekret č. 16/1945 vytvořil instituci Mimořádných lidových soudů (MLS), zasedajících ve 24 větších městech, a definoval čtyři skupiny zločinů za okupace: zločiny proti státu (zrada, členství v nacistických organizacích, propagace nacismu apod.), zločiny proti osobám (násilí, omezení a ztráta osobní svobody, nucená práce), zločiny proti majetku a udavačství. Dekret č. 17/1945 ustanovil Národní soud, před kterým se zodpovídali nejvyšší čeští představitelé protektorátu a významní kolaboranti – vláda, fašisté, kolaborantští novináři, členové Kuratoria pro výchovu mládeže a další.⁵⁸ Do rodiny retribučních norem přibyl na podzim ještě tzv. Malý retribuční dekret č. 138/1945 trestající menší „provinění proti národní cti“, která byla mimo pravomoc MLS.⁵⁹

Jak mimořádné lidové soudy fungovaly? Sídlily v místech krajských soudů, odkud však mohly vyjíždět, kam bylo třeba. Jejich senát byl pětičlenný, předsedal mu soudce z povolání, ostatní byli soudci z lidu, navržení národními výbory a schválení státním zastupitelstvím.⁶⁰ Důraz byl kladen na rychlý průběh jednání, obžalování však

---

⁵⁵ BORÁK, Mečislav: *Spravedlnost podle dekretu. Retribuční soudnictví a Mimořádný lidový soud v Ostravě (1945 – 1948)*. Šenov u Ostravy 1998, s. 11.

⁵⁶ FROMMER, B.: *Národní očista*, s. 72.

⁵⁷ Tamtéž, s. 116 – 118.

⁵⁸ BORÁK, M.: *Spravedlnost podle dekretu*, s. 59.

⁵⁹ FROMMER, B.: *Národní očista*, s. 252 – 253.

⁶⁰ BORÁK, M.: *Spravedlnost podle dekretu*, s. 47.

měli možnost se hájit. Po neveřejné poradě soudců byl ihned vyhlášen rozsudek, proti kterému se nebylo možno odvolat. Pokud padl trest smrti, musel být vykonán do dvou hodin od rozsudku. Tresty odnětí svobody se určovaly podle závažnosti provinění a pohybovaly se mezi 5 a 20 lety, možné bylo i doživotí a již zmíněný trest smrti.

Vydávání stíhaných osob ze zahraničí zajišťovala počátkem června 1945 vytvořená Komise pro stíhání válečných zločinců při Svazu osvobozených politických vězňů. Sídlila ve Wiesbadenu a povedlo se jí zajistit několik set osob.⁶¹

Účinnost retribučních dekretů skončila po několikerém prodloužení 4. května 1947. Po jejím ukončení projednávaly případy nově dopadených zločinců běžné soudy v normálním řízení. Mimořádné lidové soudy prošetřily 130 tisíc případů, osob odsouzených k odnětí svobody bylo kolem dvaceti tisíc, popravených asi sedm set.⁶²

Retribuce své poslání v zásadě splnila, odsoudila mnoho zločinců a zároveň umožnila obviněným obhajobu, na jejímž základě velké množství z nich osvobodila. Nevyvarovala se však hrubých chyb a nespravedlivých rozsudků, což bylo terčem kritiky zejména z řad komunistů. Ti retribuční, již zcela ve své gesci a se sliby o napravení chyb, obnovili na jaře roku 1948 zákonem č. 313/1948.⁶³ V této retribuční vlně byla z necelých pěti tisíc případů odsouzena asi polovina osob.⁶⁴ Trestů smrti bylo 31, z toho 9 Čechů a Slováků. Povedlo se odsoudit určité množství dosud nepotrestaných nacistů, vedle toho však některé procesy KSČ zmanipulovala, aby se zbavila nepohodlných osob.

Ne všichni váleční zločinci, zejména příslušníci německého bezpečnostního aparátu, byli postaveni před československou spravedlnost. Mnohým se podařilo uniknout do zahraničí, kupříkladu dr. Weinmann, poslední BdS Praha, pomáhal zakládat egyptskou tajnou službu.⁶⁵ Jiní dožili svůj život nerušeně v Německu, jako dr. Gerke, poslední šéf pražského gestapa.⁶⁶

Další unikli způsobem ještě horším, neboť jim zločiny byly prominuty výměnou za zpravodajskou spolupráci s komunistickou StB. To je i případ Maxe Rostocka,

---

⁶¹ ČERNÝ, Vladimír: *Procesy s příslušníky nacistického bezpečnostního aparátu v Brně a jejich osudy v letech 1945 – 1956*, s. 400 – 401. In: ARBURG, Adrian von – DVOŘÁK, Tomáš – KOVAŘÍK, David a kol.: *Německy mluvící obyvatelstvo v Československu po roce 1945*. Edice Země a kultura ve střední Evropě, sv. 15. Brno 2010, s. 393 – 435.

⁶² FROMMER, B.: *Národní očista*, s. 194.

⁶³ BORÁK, M.: *Spravedlnost podle dekretu*, s. 75 – 76.

⁶⁴ FROMMER, B.: *Národní očista*, s. 437 – 438.

⁶⁵ DAMS, C. – STOLLE, M.: *Gestapo*, s. 182.

⁶⁶ SLÁDEK, O.: *Zločinná role gestapa*, s. 9.

velitele kladenské SD, který se podílel na vyhlazení Lidic a byl odsouzen k trestu smrti, nebo dr. Wernfrieda Pfaffa, bývalého vedoucího služebny SD v Hradci Králové.⁶⁷ Oba působili jako agenti v západním Německu a nebyli ani zdaleka jediní. Je však nutno připustit, že takovéto případy se stávaly v mnoha zemích a nám nezbyvá, než se s touto smutnou realitou smířit.

---

⁶⁷ PLACHÝ, Jiří: *Případ Fritz. Válečný zločinec Max Rostock jako agent StB*. Sešity Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, č. 5. Praha 2002, s. 46 a 62.

3. Životopis Waltera Jacobiho

Jacobi, celým jménem Albert Bernhard Ernst Walter, se narodil 2. července 1909 v Mnichově. Jeho rodiči byli Walter Jacobi, knihkupec, a Elisabeth, rozená Kleinicke. Měl jediného sourozence - starší sestru Berthu. Vychodil evangelickou obecnou školu a Maxmiliánovo gymnázium. Poté odešel z Mnichova a studoval elitní gymnázium Schulpforta u Naumburgu an der Saale, které ukončil v roce 1929. Na univerzitě studoval právo, a to v Jeně, Tübingenu a Halle an der Saale. První státní zkoušku složil v říjnu 1934 u vrchního zemského soudu v Naumburgu an der Saale. Od ledna 1935 nastoupil do zaměstnání u okresního soudu v saském Hohenmölsenu.

Již na počátku svých studií v Jeně vstoupil do národně socialistického studentského svazu při NSDAP (Nationalsozialistischer Deutscher Studentenbund). V té době, tedy někdy v létě roku 1929, také vstoupil do samotné NSDAP (členské číslo 145032). Ve studentském spolku údajně nezastával žádné funkce a v létě 1932 z něj vystoupil pro neshody s vedením.⁶⁸ Své členství ve straně odůvodňuje především jejím sociálním programem. Svoji sociální situaci v té době však charakterizuje jako dobrou, neboť jeho rodiče byli zámožní a finančně jej podporovali. V létě 1930 také vstoupil v Mnichově do oddílů SA, ve kterých se však podle svých slov angažoval jen o prázdninách, které trávil doma. Jejich vedoucí činitele prý znal jen od vidění a spojení k nim nehledal. Jakoukoli účast na převzetí moci nacisty popírá, neboť se v té době věnoval studiu. Během studia byl činný i v dalších studentských spolcích, jmenovitě v burschenschaftu (*waffenstudentische Korporation*) na univerzitě v Tübingenu.⁶⁹

Jacobiho kariéra dále pokračovala v Berlíně u zemského soudu a zároveň u hlavního úřadu SD (SD-Hauptamt). Do obou těchto zaměstnání nastoupil v srpnu 1935 a kvůli tomu u SD byl převeden od SA k SS (s účinností od 2. září 1935). Byl přijat jako řadový SS-Mann, ale již brzy povyšováním dosáhl na hodnost SS-Oberscharführera, která odpovídala jeho původní hodnosti v SA.⁷⁰ K ucházení se o místo v SD jej, podle jeho slov, vedla snaha se finančně osamostatnit a také možnost vybudovat samostatně vlastní referát. SD se v této době rozrůstala a sháněla právě

---

⁶⁸ ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim z 1. 2. 1947, s. 257.

⁶⁹ KRČMÁŘ, Dalibor: *Walter Jacobi*, s. 29.

⁷⁰ ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-521-1, protokol s Walterem Jacobim z internačního tábora v Dachau, 12. 12. 1945, s. 79.

mladé, vysokoškolsky vzdělané mladé muže, toužící po kariéře. K SD ostatně nastoupil i určitý počet Jacobiho známých.⁷¹ Bezpečnostní služba však stále nebyla početně silná, roku 1936 čítala jen 269 pracovníků.⁷² Jacobi sám byl pověřen vybudováním referátu zabývajícího se otázkou tzv. Volkstum, tedy folklóru, zvyků, vědeckých a krajanských svazů Němců. Spadal pod tehdejší Amt (úřad) II SD-Hauptamtu, přesněji pod tzv. kulturní odbor. Zaměření úřadu II bylo zpravodajství uvnitř říše, Jacobiho referát (později rozšířen na samostatné národnostní oddělení) však přesahoval do zahraničí a přinášel informace o národnostní otázce i z Československa, ačkoli to Jacobi po válce popíral.⁷³

Berlínské zaměstnání mu nevydrželo, již na podzim roku 1937 byl z SD propuštěn. Jím uváděné důvody se poněkud lišily, nejspíše se jedná o neshody s vedením.⁷⁴ Zároveň odešel i od berlínského soudu k soudu ve Weissenfelsu an der Saale, kde žili od roku 1935 jeho rodiče. Již v březnu roku 1938 byl Walter Jacobi povolán zpátky k SD jako vedoucí svého původního oddělení. Tato skutečnost zcela jistě souvisela s anšlusem Rakouska, kde byla nově budována síť SD, a tedy v Berlíně chyběli lidé.⁷⁵ Během roku 1938 Jacobi zpracovával ve svém oddělení sudetoněmeckou problematiku, což souviselo s vyhrocenou německou politikou vůči ČSR.⁷⁶ Práci v justici prozatím opustil, po několika měsících mu byl povolen alespoň krátký vzdělávací kurs. Na přelomu roku došlo k jeho opětovnému propuštění, údajně po dalších neshodách s vedením. Odešel k soudu v Naumburgu, kde vytrval až do poloviny března roku 1939, kdy jej telegram povolal do Berlína, odkud téměř okamžitě odjel do Prahy. Tím začala Jacobiho kariéra v Protektorátu Čechy a Morava.

Do Prahy přibyl Walter Jacobi 20. března 1939. Jeho nasazení nebylo náhodné, neboť jak již bylo řečeno, měl o československých poměrech jistý přehled, byl „prostorovým specialistou“.⁷⁷ Sicherheitsdienst se v prvních měsících protektorátu

---

⁷¹ ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim z 1. 2. 1947, s. 257.

⁷² DAMS, C. – STOLLE, M.: *Gestapo*, s. 26.

⁷³ Zahraniční zaměření svého referátu Jacobi potvrdil v protokolu z Dachau: ABS, fond Ústředna Státní bezpečnosti, sign. 305-521-1, SD v protektorátě - příloha k protokolu s Walterem Jacobim z internačního tábora v Dachau, 12. 12. 1945, s. 88. Zabývání se problematikou sudetských Němců přímo jmenoval v protokolu o K. H. Frankovi: ABS, f. Zemský odbor bezpečnosti Praha, sign. 300-3-1, nedatovaná výpověď W. Jacobiho o K. H. Frankovi, s. 136. Později jej ale popíral: ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim z 1. 2. 1947. KRČMÁŘ, Dalibor: *Walter Jacobi*, s. 30 – 31 a 48.

⁷⁴ KRČMÁŘ, Dalibor: *Walter Jacobi*, s. 31.

⁷⁵ ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim z 1. 2. 1947, s. 258.

⁷⁶ KRČMÁŘ, Dalibor: *Walter Jacobi*, s. 32.

⁷⁷ BIMAN, Stanislav: *Nacistická bezpečnostní služba*, s. 305.

formovala chaoticky a dlouhou dobu trvalo, než se ustavily referáty a oddělení a než byli získáni spolupracovníci a konfidenti. S těmi však Jacobi do běžného styku nepřicházel, protože působil v pražském vedoucím úseku SD (Leitabschnitt Prag), který sám, kromě několika „čestných spolupracovníků“ německé národnosti, důvěrníky neměl.⁷⁸ Vedl zde referát B5 zabývající se legálními politickými uskupeními Čechů, mezi něž patřilo Národní souručenství, Vlajka a další fašistické organizace.

Na podzim roku 1939 proběhly události ústící v uzavření českých vysokých škol. Jacobi měl na represivních opatřeních svůj podíl. Když se 16. listopadu rozhodovalo o zásahu po studentských demonstracích, tehdejší velitel SD-LA Horst Böhme (později také BdS Prag) svolal referenty a požadoval jména vedoucích studentských organizací, protože skuteční organizátoři nepokojů nebyli známi. Jacobi ochotně (údajně z kolegiality) zastoupil nepřítomného referenta Hubiga, který agendu studentských spolků zpracovával, a urychleně vypracoval seznam asi 12 – 15 vedoucích studentských funkcionářů, na jehož základě byli tito vyslýcháni.⁷⁹ Druhý den bylo devět studentů popraveno, další čekal koncentrační tábor. Jacobi podíl na jejich smrti odmítá, na druhou stranu sám přiznává, že některá jména ze seznamu viděl poté ve výčtu popravených v novinách. Zastřelení studenti byli až na jednu výjimku funkcionáři legálního studentského svazu, kteří podle všeho s výtržnostmi okolo pohřbu Jana Opletala neměli mnoho společného, jejich poprava nebyla opodstatněná a měla v úmyslu zastrážit obyvatelstvo.⁸⁰ Pravděpodobně existuje spojitost s Jacobiho účastí na událostech 17. listopadu a jeho povýšením na SS-Hauptsturmführera z 9. prosince.⁸¹

V lednu 1940 Jacobi služebně povýšil na vedoucího oddělení B, zpracovávajícího tzv. vnitropolitické otázky protektorátu. O jeho činnosti z následujícího období toho není mnoho známo, změna přišla v jeho osobním životě, jelikož se 2. listopadu oženil s Lottou Ahnertovou, pracovnící SD-LA, kterou znal už z pobytu v Berlíně.⁸² S nástupem Reinharda Heydricha jako zastupujícího říšského protektora se nasazení protektorátní SD zintenzivnilo. Leitabschnitt měl v té době nashromážděn spisový materiál ve věci svobodných zednářů, zejména spis Františka Síse o počátcích

---

⁷⁸ ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim z 1. 2. 1947, s. 259.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ BRANDES, D.: *Češi pod německým protektorátem*, s. 110.

⁸¹ KRČMÁŘ, Dalibor: *Walter Jacobi*, s. 34.

⁸² ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-521-1, protokol s Walterem Jacobim z internačního tábora v Dachau, 12. 12. 1945, s. 80.

zednářství v ČSR, který byl po okupaci Francie zaslán z Paříže.⁸³ Je zajímavé, že nebylo použito existující knižní vydání tohoto spisu.⁸⁴ Sám Heydrich dal v říjnu 1941 podnět k propagandistickému využití těchto dokumentů. Jacobimu trvalo měsíc, než ve volném čase sepsal pamflet *Golem... Metla Čechů. Rozklad českého nacionalismu*, který za neúspěchem první československé republiky vidí „židozednářské spiknutí“ ve vedení státu. Po schválení Heydrichem a úřadem VII RSHA (zabývajícím se ideologií) byla kniha urychleně publikována nakladatelstvím Orbis ještě před Vánoci 1941, do konce roku také v českém překladu.

Jaro 1942 přineslo pro nyní již SS-Sturmbannführera Waltera Jacobiho jmenování zástupcem velitele SD-LA Praha. V polovině dubna Jacobi převzal vedoucí úsek celý, ačkoli některé jeho výpovědi v rozporu s tím uvádějí až měsíc září, kdy z protektorátu odešel H. Böhme.⁸⁵ Po atentátu na Heydricha byla SD vytížena podáváním zpráv o náladě obyvatelstva a jeho reakcích na události. Jacobiho úkolem bylo, kromě jiného, koncem června zpracovat celkovou zprávu, která po kontrole K. H. Frankem pokračovala k nejvyšším špičkám nacistů.⁸⁶

Z titulu své nové funkce započal Jacobi reorganizaci SD v celém protektorátě, hlavně ve struktuře služeben, kterou dokončil v létě 1942. Za předchozího vedoucího Böhmeho nepracovala bezpečnostní služba nezávisle na politickém vedení a směřovala většinu své práce k napomáhání exekutivě. Toto bylo proti kurzu nadřízeného úřadu III RSHA, jehož vedoucí Otto Ohlendorf prosazoval nezávislou, spíše badatelsky pracující organizaci, která si mohla dovolit i upozorňovat na nedostatky. Vybral si Jacobiho, který svou reorganizaci přiblížil protektorátní SD této filozofii.⁸⁷

Činnost vedoucího SD-LA spočívala v inspekci služeben, úřední agendě a kontrole korespondence s nadřízenými místy, především RSHA, BdS a státním tajemníkem (později státním ministrem) K. H. Frankem. Důležité byly zejména denní zprávy SD. V neposlední řadě se z titulu své funkce účastnil reprezentativních událostí

---

⁸³ ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim z 1. 2. 1947, s. 262.

⁸⁴ SÍS, František: Vznik svobodného zednářství obřadu skotského starého a přijatého v Československu. Praha 1936.

⁸⁵ V protokolu z Dachau Jacobi uvádí ještě duben, v protokolu z 1. února 1947 figuruje měsíc září. Personální spisy SS v Berlíně uvádí jako datum služebního postupu 15. nebo 16. dubna. ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-521-1, protokol s Walterem Jacobim z internačního tábora v Dachau, 12. 12. 1945. ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim z 1. 2. 1947. KRČMÁŘ, Dalibor: *Walter Jacobi*, s. 50.

⁸⁶ ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-521-1, protokol s Walterem Jacobim z internačního tábora v Dachau, 12. 12. 1945, s. 82.

⁸⁷ BIMAN, Stanislav: *Nacistická bezpečnostní služba*, s. 327 – 328.

okupační elity.⁸⁸ Co ve svých poválečných životopisech nezmiňuje, je působení jako přednášející v kurzech pro vedoucí pracovníky bezpečnostní policie a bezpečnostní služby. Spolu s velitelem gestapa v Čechách dr. Gerkem přinášel zkušenosti z praxe, Jacobiho parketou bylo pochopitelně vnitrostátní zpravodajství, ale přednášel i o „dalším nasazení bezpečnostní policie“ (*sonstige sicherheitspolizeilicher Einsatz*).⁸⁹ Co to přesně znamená, lze jen polemizovat, dost možné je, že se jedná o nasazení v rámci koncentračních táborů, tzv. Einsatzgruppen a jiných nástrojů teroru. Nacistický slovník si liboval ve výrazech, které zněly na první pohled neškodně, např. *Sonderbehandlung*, zvláštní zacházení, které neznamenal nic jiného, než popravu bez soudu, pouze z vůle bezpečnostní policie.⁹⁰

Je pozoruhodné, že Jacobi zůstal vedoucím SD-LA Praha až do konce války a nedotkla se ho běžná rotace kádrů, ani válečná služba. Absence vojenského nasazení mu sice komplikovala povyšování v řadách SS, přesto dosáhl 20. dubna 1943 na hodnost SS-Obersturmbannführera. Nadřízenému úřadu III RSHA zřejmě vyhovoval jako odborník, dobře zapracovaný v prostředí Čech a Moravy, a možná také jako garant autonomie SD vůči Frankovi.⁹¹

Vztah Jacobiho a Franka je pozoruhodný. Frank se po vytvoření Státního ministerstva pro Čechy a Moravu, které řídil, stal fakticky prvním mužem protektorátu. Jeho zájmem bylo, aby zprávy SD, zasílané do Berlína, nebyly příliš kritické k jeho osobě. Poté, co do vedoucího úseku v Praze dosadil svého donašeče, došlo k roztržce.⁹²

Protože Jacobi situaci nahlásil Ohlendorfovi se zpožděním, vysloužil si kritiku a hrozilo mu přeložení. Nakonec ale vše zůstalo při starém.⁹³ I přes osobní neshody, pracovní vztahy fungovaly dobře. Jacobi stále patřil mezi přední spolupracovníky, kteří se s Frankem scházeli na pravidelných poradách.⁹⁴ Tento příklad dokazuje, že práce SD nebyla až tolik teoretická a badatelská, ale že se přes osobu velitele LA promítla i do protektorátní politiky.

---

⁸⁸ ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-521-1, protokol s Walterem Jacobim z internačního tábora v Dachau. 12. 12. 1945, s. 81.

⁸⁹ Minimálně v zimním semestru 1942/1943. Kurzy probíhaly v prostorách Karlovy univerzity. ABS, f. Výpovědi zaměstnanců gestapa a SD, sign. 52-92-5, Entwurf des Lehrplanes, 3. 11. 1942.

⁹⁰ WYSOCKI, Gerhardt: *Povolení zabít. „Uplatňování zvláštního postupu“ v praxi služebny Státní policie v Brunšviku*. In: MALLMANN, Klaus-Michael – PAUL, Gerhard (Edd.): *Gestapo za druhé světové války. „Domácí fronta“ a okupovaná Evropa*. Praha 2010, s. 260 – 277.

⁹¹ KRČMÁŘ, Dalibor: *Walter Jacobi*, s. 41.

⁹² ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim z 1. 2. 1947, s. 265.

⁹³ KRČMÁŘ, Dalibor: *Walter Jacobi*, s. 42.

⁹⁴ KÜPPER, René: *Karl Hermann Frank*, s. 179.

Počátkem roku 1943 se z popudu Frankova Jacobi opět vrátil ke spisovatelské činnosti a 15. března vydal další propagandistickou brožuru s názvem *Země zaslíbená*, která měla prokázat spojení zakladatelů první československé republiky, tedy Masaryka a Beneše, s bohatými Židy. Kniha se nesetkala s ohlasem čtenářů, navíc její vydání nebylo schváleno RSHA.⁹⁵

V první polovině roku 1944 vyšel z Berlína návrh na sloučení SD s bezpečnostní policií, jako tomu bylo v jiných okupovaných zemích. Zpravodajská činnost SD by tak zřejmě byla zcela podřízena exekutivě. Jacobimu se za podpory Ohlendorfa, který nad ním po většinu času v čele SD-LA držel ochrannou ruku⁹⁶, a vedoucích SD z Liberce a Drážďan povedlo samostatnost protektorátní SD uhájit. Sloučení proběhlo pouze u gestapa a kriminální policie.⁹⁷

Jak se blížil konec války, Jacobi poslal svou rodinu (rodiče, těhotnou manželku a tři syny) do Německa. Sám vydržel v Praze do 9. května, kdy spolu s dalšími příslušníky SD a zaměstnanci BdS a gestapa vyrazil směrem k Plzni. Byl zajat Američany a asi tři týdny strávil v internaci v Chrástu a Rokycanech, poté byl převezen do Bavorska a spolu s dalšími potenciálními zločinci propuštěn. Americký důstojník, který byl za toto zodpovědný, byl údajně disciplinárně potrestán.⁹⁸ Jacobi se nějaký čas zdržoval v Deggendorfu, poté se vydal hledat svoji rodinu a přes zastávky ve Straubingu a Landshutu dorazil do Mnichova, kam zřejmě měli jeho příbuzní odejít. V tuto dobu vystupoval pod jménem Walter Jahn,⁹⁹ pracovním úřadem mu bylo přiděleno zaměstnání na letišti ve Schleissheimu u Mnichova. Zde byl 13. září vypátrán Američany a zatčen. Rodinu najít nestihl. Následovalo převezení do tábora ve Freisingu, kde sídlila centrála americké CIC (Counter Intelligence Corps, kontrarozvědný sbor). Tady byl vyslýchán důstojníkem Newtonem, který se zajímal o politickou a bezpečnostně policejní situaci v protektorátě. K tomuto účelu CIC shromáždila také další příslušníky bezpečnostní policie a SD z Čech i Moravy. Kromě toho se ve

---

⁹⁵ KRČMÁŘ, Dalibor: *Walter Jacobi*, s. 45 - 46.

⁹⁶ Jacobi sám ke svému ochránci choval hlubokou úctu. ABS, f. Ústředna Státní bezpečnosti, sign. 305-521-1, SD v protektorátě, příloha protokolu z Dachau, 12. 12. 1945, s. 90 - 91. Moc v nacistickém systému často závisela na osobních vztazích. Např. Reinhard Heydrich začínal kariéru jako chránělec Heinricha Himmlera. DAMS, Carsten - STOLLE, Michael: *Gestapo*, s. 49.

⁹⁷ ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim z 1. 2. 1947, s. 266.

⁹⁸ ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim, 8. 3. 1946, s. 251.

⁹⁹ Falešné doklady nechal pro Jacobiho a další přední nacisty zhotovit BdS Praha dr. E. Weinmann. Vybavil je i ampulkami s jedem. ABS, f. Stíhání nacistických válečných zločinců, sign. 325-136-3, protokol s M. Rauschem z 18. 11. 1946, s. 152.

Freisingu sešla zajímavá společnost nacistických hodnostářů od špiček Wehrmachtu a SS, přes diplomaty a národohospodáře, po vědce a akademiky. Jacobi referuje i o členech slovenské vlády v čele s Tisem, před jeho pobytem tam měla být i vláda maďarská.¹⁰⁰ 2. října 1945 zřejmě Jacobiho vytěžování skončilo, neboť byl převezen do internačního tábora v Dachau. Odsud byl v únoru 1946 předán do ČSR. Při zastávce v Plzni byl spolu s dalšími vězni zbit českými příslušníky SNB.¹⁰¹ V Praze pobýval ve vazbě na Pankráci a v dalších věznicích různých bezpečnostních složek.

Hlavní líčení s Walterem Jacobim se konalo dne 3. května 1947. Soudu předsedal Dr. Jan Dědourek, přítomným státním zástupcem byl JUDr. Vaněček, Jacobiho obhájcem ex offio byl JUDr. Jiří Motejl. Líčení začalo krátce před devátou hodinou ranní.¹⁰²

Jacobi byl obžalován z následujících trestných činů:

I. Zločin proti státu: byl vedoucí činitelem v hodnosti Obersturmbannführera v organizacích SS a SD, kteréžto byly prohlášeny za zločinné dle §2 retribučního dekretu č. 16/45¹⁰³

II. Zločin proti státu podle §3/1 retr. dek.: podporoval a propagoval nacistické hnutí tím, že

- a) jako vedoucí zpravodajské služby informoval německé úřady, zvláště gestapo, k čemuž mu napomáhala síť konfidentů; byl činný v akci proti studentům atd.
- b) vydáním brožur „Země zaslíbená“ a „Golem, metla Čechů,“ ve kterých obhajoval nepřátelskou vládu nad republikou, útočil proti Židům, představitelům republiky a organizacím Sokol a Junák, čímž k nim záměrně vyvolával odpor

III. Zločin proti osobám podle §7/1 a 7/3 retr. dek. a dále zločin udavačství podle §11 téhož dekretu:

- a) gestapu udal¹⁰⁴ několik osob pro údajnou nepřátelskou činnost
- b) zavinil ztrátu svobody několika rodin, které udal gestapu pro příbuzenství s odbojáři či emigranty

---

¹⁰⁰ ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim ve věci CIC centrály ve Freisingu. 11. 3. 1946.

¹⁰¹ Vězni byli fackováni, políčkováni a bití býkovcem. V Praze v Pankrácké věznicí se jim dostalo slušnějšího zacházení, ale někteří přesto od dozorců obdrželi několik ran pěstí. ABS, f. Odbor politického zpravodajství MV, sign. 2M:13409 protokol s Walterem Jacobim, 15. 2. 1946..

¹⁰² Státní oblastní archiv Praha, fond Mimořádný lidový soud Praha, sign. Ls 560/47, Walter Jacobi.

¹⁰³ Plné znění retribučních dekretů nabízí FROMMER, B.: *Národní očista*, s. 451 an.

¹⁰⁴ Myšleni studenti z akce 16. – 17. listopadu.

IV. Zločin proti majetku podle §9 retr. dek.: v zájmu Německa způsobil rodině Baxově zabavení 50 000 Kčs, které byly určeny pro domácí odboj

Jacobi sám u soudu prohlásil, že se cítí vinen pouze v bodech I. a II., v bodech ostatních vinu popírá.¹⁰⁵ Soud jej uznal vinným v bodech č. I., II. a III. a). V bodech III. b) a IV. byl zproštěn obžaloby z nedostatku důkazů. I tak jemu prokázané zločiny stačily na to, aby byl podle §7 odst. 3 odsouzen k trestu smrti. Dále byl zbaven občanské cti a celé jeho jmění propadlo státu. Soud skončil kolem 15. hodiny a již v 17 hodin dne 3. května 1947 byl Walter Jacobi popraven oběšením.

---

¹⁰⁵ SOA Praha, f. MLS Praha, sign. Ls 560/47, Walter Jacobi.

3.1 Osobní profil

Charakterizovat Jacobiho povahové rysy po tolika letech úplně nelze. Ani k dokumentaci jeho fyzického vzhledu není mnoho fotografií, některé přesto existují.¹⁰⁶ K doplnění poslouží popis osoby z trestního spisu, který uvádí, že Jacobi byl štíhlý, 178 cm vysoké postavy, hnědých, již prošedivělých a na čele ustupujících vlasů, měl tupý, nahoru zvednutý nos a modré oči.¹⁰⁷

„...*Byl velice pracovitý, sebevědomý, jeho mínění a slovo platilo u představených, na svých názorech a zásadách trval a snažil se je prosadit...*“ Takto charakterizoval Jacobiho jeho zástupce a přítel Heinz Lämmel.¹⁰⁸ Je pravděpodobné, že Jacobiho neústupnost může za neshody, kvůli kterým před válkou dvakrát opustil SD. Lämmel jej dále popisuje jako bystrého intelektuála, tíhnoucí spíše k vědecké teorii než k zpravodajské praxi. Podobný názor na Jacobiho má i další podřízený, Dr. Werner Landmann, který dále říká: „...*měl jsem dojem, že Jacobi, pokud jde o jeho charakter i duševní schopnosti, stojí vysoko.*“¹⁰⁹ Ve vedení SD - LA Jacobi jasně udával tón a prosazoval svoji vůli. O důležitých věcech musel být vždy informován a rozhodoval v nich sám. Podřízeným však ponechával v jejich oborech celkem volnost a snažil se o dobré pracovní vztahy, jak potvrzuje Landmann i Lämmel. Negativní náhled přináší důvěrník SD dr. Jiří Smichowski, který tvrdí, že Jacobi nerozuměl českým problémům a k Čechům a sudetským Němcům se choval povýšeně.¹¹⁰

Možná nečekanou skutečností je, že velitel protektorátní SD psal poezii. Básně sice nevydával, ale psal je na různé pohlednice a blahopřání, kupříkladu i pro K. H. Franka.¹¹¹ Bohužel nevíme o žádné dochované.

---

¹⁰⁶ Viz přílohy č. 1 – 3.

¹⁰⁷ SOA Praha, f. MLS Praha. Ls 560/47, Walter Jacobi.

¹⁰⁸ ABS, f. Ústředna StB, 305-697-2, protokol s Heinzem Lämmelem. 8. 2. 1947.

¹⁰⁹ ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-653-5, protokol s Dr. Wernerem Landmannem. 8. 2. 1947.

¹¹⁰ SOA Praha, f. MLS Praha. Ls 560/47, Walter Jacobi.

¹¹¹ ABS, f. Odbor politického zpravodajství MV, sign. 2M:10923, nedatovaný protokol s neznámým příslušníkem SD o L. Gehrovi, s. 117.

4. Walter Jacobi ve světle výsledků

Vyšetřování osob pro retribuční soudy prováděly Zemské odbory bezpečnosti (ZOB), složky Státní bezpečnosti a zpravodajský odbor „Z“ Ministerstva vnitra. Věrohodnost výpovědí vězňů je bohužel problematická. U ZOB, zvláště u II. zpravodajského oddělení, docházelo z důvodu nezkušenosti a nekvalifikovanosti personálu k přehmatům. Jako pomocné síly a překladatelé byli používáni vězni z řad kolaborantů, kteří sice díky svým zkušenostem pomohli s organizací oddělení, na druhou stranu ale mohli řešené případy i ovlivňovat.¹¹²

I samotní vyslyšení měli mnoho důvodů k překrucování fakt, jejich zatajování, či naopak vymyšlení lživých informací a svalování viny na jiné. Hlavní příčinou tohoto jednání byla snaha za každou cenu vylepšit vlastní situaci a zmírnit trest. V tzv. Štěchovickém archivu byl objeven oběžník pražské NSDAP z dubna 1945, který příslušníky Sipo a SD instruoval k lživým výpovědím v případě zajetí. Dokonce i českoslovenští vyšetřovatelé mohli s vězni manipulovat tak, aby v určitých případech vypovídali tendenčně. Bezpečnostní složky třetí republiky totiž byly místem mocenského boje a zejména komunisté se snažili zdiskreditovat své politické protivníky smyšlenými pletkami s nacismem.¹¹³ Ze všech těchto důvodů je třeba k pramenům přistupovat s rozvahou a nepočítat s přílišnou pravdivostí faktů.

---

¹¹² DVOŘÁKOVÁ, Jiřina: *Státní bezpečnost v letech 1945 – 1953. (Organizační vývoj zpravodajských a státně bezpečnostních složek)*. Sešity Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, č. 16. Praha 2007, s. 36 – 37.

¹¹³ STANĚK, Tomáš: *Retribuční vězni v českých zemích 1945 – 1955*. Opava 2002, s. 63.

4.1 Jacobi vězněm

Walter Jacobi svůj poslední pražský pobyt započal nejprve v Pankrácké věznici a poté ve věznici ZOB II ve Washingtonově ulici 7, odkud byl 22. října 1946¹¹⁴ předán do vazby Oblastní úřadovny StB Praha, oddělení B/3. Od 9. února 1947 se opět vrátil na Pankrác, kde byl držen pro účely soudního řízení u MLS Praha.¹¹⁵ Ve vazbě nemusel fyzicky pracovat, neboť byl intenzivně vyslýchán, o čemž svědčí i český přípis k jeho stížnosti na kvalitu trestanecké stravy: „... skutečně zde po celé dny je vyslýchán a činí systematické zápisy o činnosti své a celého SD...“¹¹⁶ V oné době bylo, nejspíše kvůli dlouhému věznění, Jacobiho zdraví podlomeno blíže neurčeným způsobem. Vzhledem k přeplněnosti věznic a nedostatečné stravě i hygieně, která v těchto zařízeních byla,¹¹⁷ nebyl jediným a mohl trpět jak infekcí, tak podvýživou. Pro vyšetřovatele z Oblastní úřadovny StB však byla jeho osoba velmi důležitá, až klíčová, proto v přípise žádají, aby dostával stejnou (lepší) stravu jako manuálně pracující němečtí vězni. Jak tato žádost dopadla, nelze zjistit, Jacobiho vyslýchání ale pokračovalo i nadále.

O Jacobiho mimořádné užitečnosti svědčí i to, že jeho soud proběhl až v sobotu 3. května 1947, pouhý jeden den před ohlášeným koncem retribuice. Jako vedoucí činitel protektorátní zpravodajské služby, navíc přítomný po celou dobu existence tohoto útvaru, musel vědět prakticky o všem důležitém, co se v českých zemích stalo. Poté, co se stal šéfem SD-LA, se vyšvihl mezi okupační elitu. Zde musel pochytit mnoho informací, které by mu ani síť SD nepřinesla. Vzhledem k tomu, že vypovídal relativně ochotně (z jeho výslechů se zachovalo několik desítek protokolů), si jej vyšetřovatelé hodlali podržet co nejdéle, což ostatně nebyl u „cenných“ vězňů ojedinělý případ.¹¹⁸

Vypovídal mimo jiné v procesech s K. Daluegem, K. H. Frankem a protektorátní vládou. Kromě toho podával informace o širokém spektru osob a událostí, nejen z okruhu SD nebo policie, ale i z oblasti hospodářství a kultury. Velmi zajímavý je elaborát, ve kterém zpracovává možnou podobu nové československé bezpečnostně-zpravodajské služby.

---

¹¹⁴ ABS, f. Odbor politického zpravodajství MV, sign. 2M:10823, denní hlášení velitele stanice SNB Washingtonova 7, 23. 10. 1946.

¹¹⁵ ABS, fond Ústředna Státní bezpečnosti, sign. 305-697-2, Předávací list Waltera Jacobiho.

¹¹⁶ ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-697-2, stížnost Waltera Jacobiho na vězeňskou stravu, 16. 11. 1946.

¹¹⁷ STANĚK, Tomáš: *Retribuční vězni v českých zemích 1945 – 1955*. Opava 2002, s. 67 – 68.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 71.

4.2 Vztah k nacismu

O tom, jak Walter Jacobi vnímal nacionální socialismus, prameny mnoho neříkají. Vyšetřovatelům zřejmě stačilo, že byl členem NSDAP, SA a později SS a hlubší důvody vstupu do těchto organizací, stejně jako názor na nacistický režim, je nezajímaly. Jejich hlavním záměrem bylo vyšetření zločinů během okupace a světonázor jednoho z příslušníků německé státní mašinerie byl pro ně okrajový. Ostatně i sám Jacobi nechtěl o svých dřívějších a ve světle nové situace nedobrych rozhodnutích a názorech příliš mluvit nad rámec kladených otázek.

Jak bylo zmíněno v životopise, Jacobi vstoupil během svých studií v Jeně v roce 1929 do studentského svazu Nationalsozialistischer Deutscher Studentenbund a také do samotné NSDAP. Jako důvod uvádí: „*Do strany jsem vstoupil tehdy z přesvědčení, že splní svůj politický program, především v otázkách sociálních.*“¹¹⁹ Jasně tak naznačil, že s cíli strany souhlasil a že ho zaujaly. Aby však člověk vstoupil do nějaké organizace, nemůže být s její ideologií v souladu jen z menší části. Jakkoli Jacobi akcentuje sociální otázky, musel souhlasit i s programovými body nacionalistickými a antisemitskými. Sociální situace jeho rodiny i jeho vlastní byla velmi dobrá i během hospodářské krize. Jeho sympatie k nacismu nemohou být dány do souvislosti ani s žalostnou hospodářskou situací Německa za krize, jelikož do strany vstoupil ještě před krachem newyorské burzy.¹²⁰ Stal se nacistou zcela dobrovolně a z přesvědčení několik let před převzetím moci, takže mu členství ve straně ještě nemohlo pomoci v kariéře.

Jacobiho vstup nejspíše ovlivnili jeho spolužáci z univerzity, již aktivní členové strany a nacionálně socialistického spolku. Vzhledem k tomu, že pocházel z Mnichova, kde NSDAP vznikla, je pravděpodobné, že se s nacismem setkával již v dětství a později, když se domů vracel na prázdniny, také prostřednictvím svých přátel a známých. Jacobiho rodiče nebyli nijak politicky organizováni, až později během 30. let oba vstoupili do NSDAP, matka dokonce dříve, než otec.¹²¹ Walterův širší politický názor musel být mimo jiné formován prožitkem prohrané první světové války, který drasticky zasáhl všechny Němce, jeho nevyjímaje i přes tvrzení, že byl během války velmi mlád a nikdo z užší rodiny nenarukoval. Mladí muži jako Jacobi však počátkem

---

¹¹⁹ ABS, f. Ústředna Státní bezpečnosti, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim, 1. 2. 1947, s. 257.

¹²⁰ KRČMÁŘ, Dalibor: *Walter Jacobi*, s. 30.

¹²¹ ABS, f. Ústředna Státní bezpečnosti, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim, 1. 2. 1947, s. 258.

30. let nechtěli návrat starých pořádků. Nacistickou optikou hleděli do budoucna, kde viděli nové silné Německo, v jehož čele stála právě jejich generace.¹²²

Je pochopitelné, že Jacobi o svém členství v nacionálně socialistických organizacích příliš hovořit nechtěl. Aby ukázal, že byl všestranně veřejně činný, uvádí, že „... byl organizován v řadě spolků a skupin nepolitického charakteru, především studentského a kulturního...“¹²³ Z nich známe minimálně burschenschaft na univerzitě v Tübingenu.¹²⁴ Důrazně dodával, že v NSDAP a její studentské organizaci, ze které v roce 1932 pro neshody s vedoucími vystoupil, neměl žádné funkce, byl tedy pouze řadovým členem. Členem však byl a v očích vyšetřovatelů nebo soudců snad ani nemohl svými výpověďmi vyvolat dojem neangažovanosti, neboť v létě roku 1930 vstoupil také do mnichovských SA.¹²⁵ Co v hnědé uniformě těchto polovojenských oddílů dělal, studované prameny neříkají. Osobně tvrdí, že se v nich angažoval, pouze když byl doma na prázdninách. Nebyl sám, ačkoli kádr SA tvořili z většiny dělníci a nezaměstnaní, přítomen byl i nezanedbatelný počet studentů – v Mnichově počátkem 30. let 12 %.¹²⁶ K vyvolání dojmu pasivního členství udává, že opět nehledal žádné funkce a čelní představitele nacistického hnutí znal jen od vidění z masových akcí, kde SA pochodovaly jako demonstrace síly a propagandistický nástroj. Zde však dostávají jeho tvrzení trhlinu. Když píše o svém transferu z SA do SS roku 1935, uvádí, že v té době držel hodnost SA-Oberscharführer, odpovídající armádnímu šikovateli, vyšší poddůstojnické hodnosti.¹²⁷ To, že během 5 let, údajně s omezením pouze na dobu prázdnin, stihl slušně vystoupat po hodnostním žebříčku, svědčí o tom, že musel být v SA ve větší míře činný, dost možná i velmi aktivně. Účastnil se pouličních bitek, agitoval či jinak napomáhal NSDAP? Těžko říci. V protokolech Jacobi své působení v útočných oddílech úspěšně zastřel a ani vyslychající tato etapa jeho života příliš nezajímala. Podobně i doba tzv. uchopení moci je přejita vyjádřením, že ji „...nijak aktivně neprožil a žádným způsobem se jí nezúčastnil.“¹²⁸ Odvolává se na to, že veškerou pozornost v té době věnoval studiu, což je akceptovatelné. Studované prameny

---

¹²² WILDT, M.: *Generation des Unbedingten*, s. 138.

¹²³ ABS, f. Ústředna Státní bezpečnosti, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim, 1. 2. 1947, s. 257.

¹²⁴ KRČMÁŘ, Dalibor: *Walter Jacobi*, s. 29.

¹²⁵ ABS, f. Ústředna Státní bezpečnosti, sign. 305-521-1, protokol s Walterem Jacobim z internačního tábora v Dachau, 12. 12. 1945, s. 79.

¹²⁶ LONGERICH, Peter: *Die braunen Bataillone. Geschichte der SA*. München 1989, s. 82.

¹²⁷ Odpovídající hodnosti Wehrmachtu Feldwebel. Převodní tabulka viz GRUNTOVÁ, Jitka – VAŠEK, František: *Málo známé zločiny*, s. 264.

¹²⁸ ABS, f. Ústředna Státní bezpečnosti, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim, 1. 2. 1947, s. 257.

v tomto ohledu informace neposkytují, úspěšnější by mohlo být pátrání v archivech německých.

Jacobiho členství v SS je jiné povahy, neboť jejich příslušníkem se stal automaticky po přijetí k SD. Ve výpovědích o sobě vždy mluví jako o zaměstnanci SD a nikdy jako o muži SS. Příčinou tohoto přístupu mohou být dvě věci. Buď považuje SD za natolik samostatný prvek, že se jako člen SS necítí, nebo se od nich takto distancuje schválně kvůli nesmírnému stigmatu válečných zločinů. Ať byly jeho pocity ohledně SS jakékoli, jejich příslušníkem byl a u soudu mu nezbývalo, než tuto skutečnost přiznat.¹²⁹

Vstup do SD Jacobi zdůvodňuje materiálním zajištěním a hlavně možností samostatné práce při budování a vedení vlastního referátu.¹³⁰ Právě chuť prosadit se, vést a uspět, tzv. vůle k činu (*Wille zur Tat*) byla znakem společným pro Jacobiho generaci mladých vzdělanců, kteří vstupovali do služeb bezpečnostního aparátu.¹³¹ Že se Jacobi prosadil, bylo uvedeno již v jeho životopise, neboť nejenže vybudoval vlastní referát, ale dočkal se i jeho rozšíření na oddělení. Kvůli neshodám s nadřízenými musel dvakrát SD opustit, vždy však byl povolán zpět, což hovoří o tom, že byl užitečným pracovníkem. Jeho povolání k pražskému SD-LA, kde zpočátku vedl pouze referát pro česká politická uskupení, sice může vypadat jako degradace, ale je třeba vzít v úvahu, že Jacobi již nějaké znalosti o českém prostoru měl, a proto byl nejspíše vybrán k nasazení. Ukázal se kompetentním pro svou práci a kariéřním postupem dospěl až do vedení protektorátní centrály SD-Inland.

Další běh svého života Jacobi ve výpovědích nastiňuje pouze z hlediska svého pracovního zařazení. Chybí jakákoli reflexe expanzivní politiky Třetí říše, tedy anšlusu, obsazení Sudet, vzniku Protektorátu Čechy a Morava a vypuknutí války. Stejně tak se nevyjadřuje k systému jako takovému. V tomto je velice opatrný, neprozrazuje více, než musí a buduje si image nezúčastněného vědeckého pracovníka.

---

¹²⁹ SOA Praha, f. MLS Praha, sign. Ls 560/47, Walter Jacobi, s. 241.

¹³⁰ ABS, f. Ústředna Státní bezpečnosti, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim, 1. 2. 1947, s. 258.

¹³¹ WILDT, M.: *Generation des Unbedingten*, s. 129.

4.3 Sicherheitsdienst a protektorát

Walter Jacobi prezentuje SD-Inland jako ústřední zpravodajskou instituci, mající dohled nad všemi oblastmi života národa. Její způsob práce popisuje jako badatelský, snažící se podchytit problém v celé šíři. SD příslušným místům přináší informace, ale sama nečiní návrhy, jak s informacemi naložit: „...*naopak musel čtenář na základě mu sděleného obrazu nálady samostatně se rozhodnout, když chtěl něco zařídit, nebo provést změnu.*“¹³² Tato filozofie činnosti bezpečnostní služby nebyla vlastní jen Jacobimu, ale prosazovala se již od jejího vzniku, zvláště mezi pracovníky s akademickým vzděláním.¹³³

V opozici proti popsané koncepci zpravodajství stály snahy sjednotit práci SD-Inland s potřebami bezpečnostní policie. V protektorátu byl představitelem této linie vedoucí SD-LA Horst Böhme, později také BdS Praha, který těžil z blízkých vztahů s Heydrichem a dařilo se mu tak vzdorovat tlaku nadřízených míst. Činnost SD směřoval k podchycování takových případů, které by umožnily exekutivě zasáhnout, a systematické zpravodajství zanedbával. Jacobi byl z této situace znechucen.¹³⁴ Velmi jej také trápila strukturální odlišnost pražského vedoucího úseku od úseků v Německu a také od organizační struktury nadřízeného úřadu III RSHA. Vztahy s Berlínem byly na bodu mrazu, což pro člověka, který v centrále strávil několik let a musel tam mít mnoho přátel a známých, bylo nepříjemné. Jeho ctižádosti určitě nepomohlo, že na příslušníky SD-LA Praha, kteří předtím pracovali v SD-Hauptamt a RSHA, pohlíželi nyní jako na „*odpadlíky a separatisty*“¹³⁵ a jejich činnost nedoceňovali.

Střet koncepcí vyšel úspěšněji pro akademiky, když byl na jaře roku 1942 Böhme odvolán z čela Leitabschnittu. Na jeho místo nastoupil, ze služebního hlediska poněkud překvapivě, Jacobi, který souzněl s politikou úřadu III RSHA a jeho vedoucího Otty Ohlendorfa a prokázal to i při následné reorganizaci protektorátní SD.¹³⁶

---

¹³² ABS, f. Ústředna Státní bezpečnosti, sign. 305-521-1, protokol s Walterem Jacobim z internačního tábora v Dachau, 12. 12. 1945, s. 81.

¹³³ BROWDER, George C.: *Die frühe Entwicklung. Das Entstehen multipler institutioneller Identitäten*. In: WILDT, Michael (Hg.): *Nachrichtendienst, politische Elite, Mordeinheit. Der Sicherheitsdienst des Reichsführers SS*. Hamburg 2003, s. 38 - 56, s. 41 - 42.

¹³⁴ ABS, f. Ústředna Státní bezpečnosti, sign. 305-521-1, SD v protektorátě, příloha protokolu z Dachau, 12. 12. 1945, s. 90.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ BIMAN, S.: *Nacistická bezpečnostní služba*, s. 323 an.

Základy Jacobiho pojetí práce SD jsou nyní známy. Jak její činnost obhájí před československými orgány? Změnu kurzu pod svým vedením hodnotí jako prospěšnou, neboť se bezpečnostní služba odklonila od policejné - exekutivní praxe a tím pádem ušetřila českému národu mnoho utrpení. Svým důsledným pozorováním životního prostoru zaznamenávala nálady a potřeby obyvatelstva a ty pak tlumočila vedoucím místům, např. státnímu ministerstvu, čímž Čechům vlastně pomáhala. Jacobi jmenuje i několik příkladů. Po zjištění, že v protektorátu mohou v dohledné době chybět lékaři, začal prý K. H. Frank počátkem roku 1945(!) zvažovat znovuotevření lékařské fakulty. Když padlo rozhodnutí zakázat instalaci krucifixů ve školách, zaznamenaný odpor rodičů vedl ke zrušení nařízení. Také nahlášená katastrofální situace obuvi a oblečení u horníků údajně vedla k nápravě.¹³⁷ I v případě, že jsou tyto případy skutečné, nijak neodporují normální praxi SD. Jejím úkolem bylo hlásit podobné záležitosti odpovědným místům. Nějaké lidumilství se v tom neskrývá, naopak. Okupační správa chtěla udržet prostor protektorátu pacifikovaný a výkonně pracující pro Říši. Nábožensky motivovaný odpor, absence lékařů, a tudíž špatný zdravotní stav populace a zhoršené pracovní podmínky horníků by situaci narušily. Sicherheitsdienst tak svými zprávami neochraňovala obyvatelstvo, ale zájmy nacistů. Jacobiho odůvodnění, proč bylo třeba sledovat veškeré dění ve státě, se tímto jeví jako zcestné. Zpravodajství SD bylo totalitním špiclováním, které prováděly ideologicky prověřené a zcela oddané kádry. Jacobi byl jedním z nich. Jedině takoví lidé mohli mít v rámci nacistického systému omezenou možnost hodnotit výsledky opatření vedoucích míst a upozorňovat na nedostatky, čímž částečně nahrazovali veřejné mínění demokratického státu. Zprávy SD, informující o problému z jednoho, maximálně několika úhlů pohledu, mohly být zatížené subjektivními názory a zájmy zpravodajců, a tedy zkreslené.

Jakkoli Jacobi manipuluje s tvrzením, že SD byla obyvatelstvu prospěšná a mírnila dopady různých opatření exekutivy, není mu to nic platné. Bezpečnostní služba byla nedílnou součástí německého bezpečnostního aparátu a podílela se, ač nepřilíš okatě, na jeho zločinech.

---

¹³⁷ SOA Praha, f. MLS Praha, sign. Ls 560/47, Walter Jacobi.

4.3.1 Jacobiho pozice

Jak výpovědi Waltera Jacobiho již nastínil, jeho záměrem bylo zamlžit vlastní funkci v okupační mašinerii. Dobu působení u SD-LA Praha charakterizuje tak, že pouze zpracovával zprávy došlé od služeben do souhrnných všeobecně informačních kompilací, bez jakékoli tendence proti některým skupinám, nebo dokonce osobám, vedoucí k jejich vyšetřování nebo jiné újmě.¹³⁸ Události 17. listopadu 1939, kdy Jacobi ochotně zastoupil nepřítomného kolegu a sestavil seznam patnácti studentských funkcionářů, hovoří proti tomu. Není možné, aby příslušník zpravodajské služby, pobývající v protektorátu už přes půl roku, netušil, co se vybraným studentům může stát. Tvzení, že na následných opatřeních neparticipoval,¹³⁹ je sice pravdivé, avšak chladnokrevným výběrem lidí, kteří pravděpodobně na studentských nepokojích neměli podíl, a jejich jedinou chybou byly funkce v *legálních* organizacích, se na jejich smrti spoluúčastnil. Další osobou, kterou svou činností poškodil, byl ministr školství protektorátní vlády Kapras. Při psaní brožury *Golem, metla Čechů* Jacobi zjistil, že jmenovaný ministr byl svobodným zednářem. Kvůli tomu Kapras rezignoval a následně byl obměněn celý kabinet.¹⁴⁰

Jmenování velitelem úseku přineslo Jacobimu moc nad celou protektorátní SD-Inland.¹⁴¹ Jak již bylo naznačeno v životopise, měl v této funkci mnoho povinností. Ačkoli tuto skutečnost nikde přímo nezmiňuje, měl i přes časovou vytíženost nad svým obvodem plnou kontrolu. Podnikal časté inspekční cesty, bezpochyby proto, aby udržel svůj přímý dohled nad služebnami, důležitá korespondence, zejména s Frankem a BdS, nesměla odejít bez jeho podpisu, přestože měl podpisové právo i jeho zástupce. Ruku v ruce s mocí jde i zodpovědnost a Jacobi si toho byl dobře vědom, proto uvádí, že se cítí zcela odpovědný za veškerou činnost SD-Leitabschnittu, když byl pod jeho vedením.¹⁴²

---

¹³⁸ ABS, f. Ústředna Státní bezpečnosti, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim, 1. 2. 1947, s. 259.

¹³⁹ ABS, f. Ústředna Státní bezpečnosti, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim, 1. 2. 1947, s. 261.

¹⁴⁰ ABS, f. Vyšetřovací komise pro národní a lidový soud při MV, sign. 301-5-2, výpověď Waltera Jacobiho ve věci protektorátní vlády, nedatováno, s. 162.

¹⁴¹ ABS, f. Ústředna StB, sign. 305-521-1, protokol s Walterem Jacobim z internačního tábora v Dachau, 12. 12. 1945, s. 80.

¹⁴² ABS, f. Ústředna Státní bezpečnosti, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim, 1. 2. 1947, s. 265.

4.4 Vina

Jacobiho chování na konci války v mnohém napovídá, že předvídal možnost stíhání ze strany Československa. Svou identitu se snažil skrýt falešnými doklady na jméno Walter Jahn a na určitou dobu se mu to také podařilo, než byl dopaden poblíž Mnichova. Zde se pokoušel najít svoji rodinu, otázkou je, zda by po jejím nalezení prchal ještě dále, aby unikl trestu.

Jakožto velmi inteligentní člověk si zřejmě předem rozmyslel, jak bude jednou vypovídat a tohoto konceptu se držel. Dobře věděl, že nelze spoléhat na zničení všech dokumentů, které by ho mohly usvědčit, navíc zbývaly ještě dvě propagandistické brožury, vydané v nákladu tisíců kusů. Ve svých výpovědích Jacobi jakýkoli podíl na zločinech odmítá. V případech, kdy byla jeho účast na nich prokázána (17. listopad), se staví do zcela pasivní a nedůležité role.

Pokud Jacobi hovoří o jiných osobách a událostech, které se ho bezprostředně netýkají, je schopen zacházet do pozoruhodných detailů, kupříkladu v protokolu o herečce Lídě Baarové a jejích aférách, zejména s ministrem propagandy Goebbelsem.¹⁴³ Když vypovídá o sobě, stává se stručnějším a slova volí s rozvahou. Zajímavé je, že s postupem času má v protokolech stále větší tendenci zdůrazňovat, že svou prací nikoho nechtěl poškodit a že SD pomáhala zlepšovat život obyvatelstva. V protokolu z února 1947 se tyto formulace vyskytují několikrát,¹⁴⁴ stejně jako v obhajobě v soudním spisu. Je možné, že toto Jacobiho chování je způsobeno zvyšujícími se obavami z trestu, který mu hrozil nejvyšší.

U soudu Jacobi doznal viny v bodech obžaloby I. a II., tedy že byl vedoucím činitelem v SS a SD a podporoval nacistické hnutí vedením zpravodajství a vydáváním propagačních brožur. Vzhledem k tomu, že se jedná o věci zřejmé a nevyvratitelné, je doznání logickým krokem. Soud jej však uznal vinným ještě v bodě IIIa, protože udal skupinu studentů během vysokoškolských represí, což Jacobi odmítá.¹⁴⁵

Cítil se však opravdu vinen? Pokud ano, do jaké míry? Odpověď na tyto otázky s určitostí nalézt nelze. Dá se říci, že si alespoň částečně uvědomoval svůj podíl na nacistických zločinech, proto se po válce pokoušel skrývat. Před československými

---

¹⁴³ ABS, f. Odbor politického zpravodajství MV, sign. 2M:10934, výpověď Waltra Jacobiho o Lídě Baarové, nedatováno, s. 218.

¹⁴⁴ ABS, f. Ústředna Státní bezpečnosti, sign. 305-697-2, protokol s Walterem Jacobim, 1. 2. 1947.

¹⁴⁵ SOA Praha, f. MLS Praha, sign. Ls 560/47, Walter Jacobi.

orgány se snažil nic nepřiznat a v případě věcí evidentních zkoušel svoji úlohu zlehčovat.

4.5 Zamyšlení nad výstavbou zpravodajské centrály v Čechách

Jeden z protokolů Waltera Jacobiho si zaslouží zvláštní pozornost. Jedná se o jedenáctistránkový elaborát *Gedanken über den Aufbau eines Centralnachrichtendienstes in Böhmen*, česky Zamyšlení nad výstavbou centrální zpravodajské služby v Čechách.¹⁴⁶ Neobsahuje žádné datum ani místo vypracování, archivní svazek dále obsahuje protokoly sepsané u ZOB II, tudíž je pravděpodobné, že text vznikl zde, pouze se ztratil titulní list. I styl, jakým je úvaha sepsána, je odpovídající. Období vzniku nejde ohraničit přesněji, než dobou Jacobiho pobytu ve věznici výše zmíněné organizace, tedy přibližně jarními měsíci až koncem října 1946.

Čím je tento protokol zajímavý? Pomineme-li, že byla nalezena pouze verze v německém jazyce, zatímco protokoly u ZOB byly většinou překládány do češtiny, text nevypovídá o věcech minulých, ale naopak navrhuje možnou budoucí podobu československé civilní zpravodajské služby. Můžeme se pozastavit nad tím, proč byl vybrán právě Jacobi. Obnovený československý stát procházel konsolidací a jeho zpravodajství nebylo výjimkou. Obrátit se pro radu k bývalému vedoucímu protektorátnímu zpravodajci, majícímu navíc zkušenosti s budováním bezpečnostní služby v Německu a s jejím praktickým fungováním, se zdá být logické. Navíc je téměř jisté, že Jacobi byl nejlepším kandidátem ze všech zadržovaných osob v ČSR. Za povšimnutí stojí slovo *centrální*. To napovídá, že v plánu bylo civilní zpravodajství sjednotit do jednoho orgánu, podobného předválečné SD.

---

¹⁴⁶ ABS, f. Odbor politického zpravodajství MV, sign. 2M:10908, *Gedanken über den Aufbau eines Centralnachrichtendienstes in Böhmen*, s. 250 – 261.

4.5.1 Členění

Pro představu se hodí uvést Jacobim navrhovanou strukturu zpravodajské služby.¹⁴⁷ Nejvýše stojí centrála, v čele s vedoucím (*Leiter*). Ta prostřednictvím svého administrativního oddělení zajišťuje personální, administrativní a technické otázky celé služby. Studijní oddělení provádí kontrolu zpravodajství pomocí inspekčního referátu, referát pro zvláštní účely (*Sonderzwecke*) se zabývá záležitostmi velkého významu, vymykajícími se běžné praxi. Vedle stojí samotný studijní referát, který zpracovává celkové výsledky zpravodajské činnosti a předává je výše, vede archiv a ústřední kartotéku a funguje jako konzultační místo pro podřízená pracoviště.

Vlastní zpravodajství Jacobi dělí do tří skupin (I. – III.). První z nich přináší zprávy o vnitřní politice (*Innenpolitik*), rozdělené na sféru politického života, kam patří referáty pro každou ze stran Národní fronty,¹⁴⁸ dále pro tzv. reakci, kam se řadí pravicové skupiny, zprofanované v předchozí době (agrárníci, národní demokraté apod.), a šlechta. Zvláštní referát se zaměřuje na politickou situaci na Slovensku. Druhou sférou vnitropolitické skupiny je veřejný život. Tyto referáty sledují činnost úřadů, organizací (spolky, svazy, sdružení aj.), vzdělávací instituce a kulturu.¹⁴⁹

II. skupina obsahuje rozvědku (*Abwehr*), tedy zahraniční zpravodajství. Referáty jsou v ní rozděleny geograficky: Severozápad pro Skandinávii, anglosaské země včetně USA, Nizozemsko a Belgie, Jihozápad pro Španělsko, Itálii, Francii a Jižní Ameriku, Střed pro Německo a Rakousko, Východ pro Sovětský svaz, Finsko a Polsko, Jihovýchod pro Balkán, Maďarsko a Turecko a Zvláštní referát pro zbytek světa. Mimo stojí Referát pro diplomatické sbory, sledující diplomatické styky.

III. skupina má přinášet zprávy z hospodářství (*Wirtschaft*) v rámci referátů pro výživu a zemědělství, energetiku, obchod a řemesla, zaměstnanost a sociální otázky, finance, dopravu a Zvláštního referátu pro pohraničí.

Zpravodajskou službu samozřejmě netvoří jen ústředí, ale i podřízené regionální služebny. Jacobi navrhuje dvoustupňový systém: 7 – 10 tzv. středních instancí

---

¹⁴⁷ Schematické znázornění struktury v příloze č. 4. ABS, f. Odbor politického zpravodajství MV, sign. 2M:10908, Gedanken über den Aufbau eines Centralnachrichtendienstes in Böhmen, s. 257.

¹⁴⁸ Do referátu pro Československou stranu lidovou Jacobi plánuje i zařazení agendy církví.

¹⁴⁹ Při porovnání skupiny I se strukturou SD-Inland lze nalézt paralely, je však i dost rozdílů. Pro připomenutí, Amt III RSHA obsahoval oddělení III A – právo a soudní záležitosti, III B – národnostní otázky, III C – kultura a III D – hospodářství. Jak lze vidět, Jacobi ve svém Zamyšlení některým oblastem zájmu přisuzuje menší, jiným větší význam, jako např. hospodářství.

(*Mittelinstanz*) a 50 – 100 nižších instancí (*Unterinstanz*), jejichž působnost by měla víceméně kopírovat tehdejší politické okresy v Čechách, které Jacobi považuje za užitečné územně správní jednotky.¹⁵⁰ V organizaci služeben nižších instancí nepřináší elaborát jasné návrhy, ale klade spíše otevřené otázky. Předpokládá, že v regionech budou referáty redukovány a slučovány, aby nedošlo k neúnosnému nabobtnání venkovních služeben. Také bere v úvahu místní specifika, kvůli kterým by se struktura a obsazení referátů mezi jednotlivými služebnami mohly mírně lišit.¹⁵¹ Jiným případem je II. oddělení centrály, rozvědka. Jelikož přináší zpravodajství ze zahraničí, má význam budovat její referáty v omezené míře pouze u pohraničních služeben (Cheb, Ústí nad Labem...), zatímco u ostatních nemá její existence smysl. Podobně i zřízení studijního oddělení u služeben je nežádoucí. Početní stavy a personální politiku zpravodajské služby Jacobi zcela opomíná a nechává řešení těchto problémů na osobách, které by uváděly jeho myšlenky v život.

Velkou neznámou je zařazení zpravodajské služby do státních struktur. Instance nadřízená ústředí není vůbec zmiňována, v případě venkovních služeben obou stupňů Jacobi odmítá jejich podřízenost okresním národním výborům a SNB.¹⁵² Zpravodajství musí být nezávislé a státní správa a policie nesmí být hybatelem zpravodajské činnosti, ale naopak objektem sledování.

---

¹⁵⁰ ABS, f. Odbor politického zpravodajství MV, sign. 2M:10908, Gedanken über den Aufbau, s. 258.

¹⁵¹ Například zemědělská x průmyslová oblast, pohraničí x vnitrozemí apod. Tamtéž, s. 259.

¹⁵² Tamtéž, s. 258.

4.5.2 Iniciátor sepsání úvahy

Největší záhada však stále zůstává. Odkud vyšel podnět k tomu, aby Walter Jacobi sepsal návrh podoby centralizované zpravodajské služby, avšak pouze pro Čechy, nikoli Československo? V době těsně po válce se vrátilo zemské zřízení platné před rokem 1938. Jacobiho rozklad se omezuje pouze na Zemi českou. Není tedy pravděpodobné, že by impuls vyšel od vlády nebo ministerstva vnitra, to by elaborát hovořil o celé ČSR, nebo alespoň o českých zemích, pokud by pro Slovensko byla zvolena jiná cesta. Jaká organizace byla spojena se zemským zřízením a zabývala se zpravodajstvím? Odpovědí je – Zemský odbor bezpečnosti, v tomto případě se jedná o ten v Praze, kde byl Jacobi vězněn a kde, jak je uvedeno výše, vytvořil tento spis.

V tuto chvíli je nutno vysvětlit, co vlastně ZOB byly. Vznikly při Zemských národních výborech (ZNV) v říjnu 1945 jako bezpečnostní orgány. Za jejich zrodem stála KSČ, která se snažila ovládnout bezpečnostní složky. Státní bezpečnost však byla v té době pod vlivem národních socialistů a komunisté založili protiváhu při ZNV, které ovládali.¹⁵³ Do ZOB tak byli přijímáni i nekvalifikovaní, avšak „kádrově spolehliví“ lidé, kteří by nesplnili podmínky vstupu do státní bezpečnosti.

Zpravodajství provádělo II. oddělení – ZOB II. Podléhalo ZNV a jeho nejvyšším nadřízeným byl odbor Z (později VII. odbor) ministerstva vnitra. Ústředna ZOB II se v roce 1946 dělila na odbory politického zpravodajství, hospodářského zpravodajství a obranného zpravodajství, který prováděl kontrarozvědnou činnost a odhaloval zbytky nacistických organizací a válečné zločince.¹⁵⁴ Je možné, že členění bylo částečně inspirováno SD. Ústředna obsahovala i studijní oddělení, které vyhodnocovalo zprávy podřízených složek, ale také zpravodajsky vytěžovalo výpovědi zajištěných válečných zločinců. Vzhledem k infiltraci ZOB II komunisty byly výsledky jeho činnosti předávány i KSČ a využívány v politickém boji. V regionech se nacházely tzv. oblastní zpravodajské odbočky (OZO), kterých bylo v Čechách 17 a které byly obsazeny zpravidla třemi úředníky. Nižším stupněm byly oblastní zpravodajské pobočky (OZPO), tvořené zpravidla jedním pracovníkem, působícím při ONV jednoho nebo dvou politických okresů. Vlastní zpravodajskou síť tvořili informátoři, důvěrníci a agenti.¹⁵⁵

---

¹⁵³ DVOŘÁKOVÁ, Jiřina: *Státní bezpečnost v letech 1945 – 1953*, s. 26.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 28 – 29.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 27 a 30 – 31.

4.5.3 Analýza textu

Jacobiho zamyšlení s největší pravděpodobností diskutuje reorganizaci ZOB II Praha, jehož představení měli zřejmě v plánu do své organizace sjednotit veškeré civilní zpravodajství, včetně zahraniční rozvědky, kterou prováděla skupina Z-B při odboru pro politické zpravodajství MV.¹⁵⁶ Zařazení rozvědky v rámci ministerstva je racionální, jelikož zahraniční zpravodajství jedná v zájmu celého státu, jeho převedení na zemské orgány, mající pravomoc pouze nad částí republiky, postrádá logiku. Vysvětlením může být snad jen to, že i rozvědku chtěli ovládnout komunisté, kteří měli ZOB II obsazené svými lidmi. Je tedy možné, že v tomto smyslu byl Jacobi instruován při tvorbě svého elaborátu.

Že bývalý šéf protektorátní SD vycházel z existující podoby ZOB II, není nemožné. Operuje s rozdělením vnitřního zpravodajství na politické a hospodářské a také s dvoustupňovým systémem regionálních poboček. Jeden z existujících odborů ale Jacobi ze zpravodajské služby vyloučil – kontrarozvědku, působící proti činnosti cizích zpravodajských služeb na vlastním území. Proč? Jeho předchozí působiště, Sicherheitsdienst, bylo definováno jako čistě zpravodajská služba bez výkonné pravomoci. Kontrarozvědná činnost, pojímaná jako boj s nepřítelem, příslušela gestapu.¹⁵⁷ Praxe za války často rozdíl mezi exekutivou a zpravodajstvím stírala, Jacobi si však ideu zpravodajské služby jako spíše badatelské instituce ponechal a promítl ji i do své úvahy.

Ačkoli měl Jacobi zkušenosti převážně se zpravodajstvím vnitřním, troufnul si i navrhnout podobu zpravodajství zahraničního. Jím hodlal pokrýt celou Evropu, ale nezapomněl ani na zámoří. Na počátku své rozpravy přináší svůj pohled na mezinárodní vztahy poválečné ČSR, který je velmi zajímavý. Situaci znovuzrozené republiky představuje jako velmi specifickou. V jeho očích je křižovatkou (*Schnittpunkt*) mezi Východem a Západem a zároveň objektem jejich mocenských her.¹⁵⁸ Z tohoto vyjádření lze odvodit, že Jacobi chápal novou mezinárodní situaci, kdy Sovětský svaz povstal po vyhrané válce jako supervelmoc a předpokládal i možné rozdělení světa na dva mocenské bloky. Nejspíše ale netušil, zdali se ČSR stane součástí jednoho z nich, nebo

---

¹⁵⁶ DVOŘÁKOVÁ, Jiřina: *Státní bezpečnost v letech 1945 – 1953*, s. 57 – 58.

¹⁵⁷ SLÁDEK, O.: *Zločinná role gestapa*, s. 90.

¹⁵⁸ ABS, f. Odbor politického zpravodajství MV, sign. 2M:10908, Gedanken über den Aufbau, s. 250.

zůstane neutrální, proto navrhuje její zahraniční rozvědku velmi rozsáhlou, aby mohla čelit případným hrozbám ze všech stran.

O vnitropolitické situaci Československa měl Jacobi také určité povědomí. Věděl o existenci Národní fronty, obsahující legální politická uskupení a také o zvláštním postavení Slovenska.¹⁵⁹ Tyto informace mohl nabýt již dříve během své internace v Německu i Československu. Pokud k němu pronikly, bystrý zpravodajec se smyslem pro politiku a se vztahem k českým zemím si je určitě nenechal ujít. Nejpravděpodobnější variantou však bude, že je získal od pracovníků ZOB II při vypracovávání svého spisku.

Celkově lze Jacobiho Zamyšlení nad výstavbou centrální zpravodajské služby v Čechách zhodnotit jako vágní a nepřilíš přínosné. Oproti stávající struktuře ZOB II začleňuje do zemské zpravodajské centrály zahraniční špionáž, zároveň však bez vysvětlení odstraňuje kontrarozvědku. Dvoustupňovou regionální síť nenabourává a ani nestanovuje uspořádání venkovních služeben. Nepřináší návrh praktické práce, ani nezačleňuje centrálu do státních struktur. Dá se předpokládat, že o stávající situaci v československém zpravodajství Jacobi mnoho nevěděl a čerpal jen z informací vyšetřujících. Mohlo jej také mást to, že budoval zemskou a nikoli celostátní centrálu, nehledě na to, že vůbec nemusel být ochotný svým věznilům takto pomáhat.

Jacobiho elaborát k reorganizaci zpravodajství nepřispěl a zapadl. Je to patrné při reorganizaci ZOB II z dubna 1947, vytvářející zcela jinou strukturu, rušící původní oddělení politického, obranného a hospodářského zpravodajství.¹⁶⁰ Vznikl nejspíše jako pomůcka k ovládnutí další složky bezpečnostního aparátu komunisty, to se však nakonec podařilo jinak, když byly na přelomu let 1947/1948 ZOB i jejich pobočky začleněny do ministerstva vnitra a složek Státní bezpečnosti, kterou ovládly.¹⁶¹

---

¹⁵⁹ ABS, f. Odbor politického zpravodajství MV, sign. 2M:10908, Gedanken über den Aufbau, s. 252 – 253.

¹⁶⁰ DVOŘÁKOVÁ, Jiřina: *Státní bezpečnost v letech 1945 – 1953*, s. 33 -34.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 35 – 36.

5. Závěr

SS-Obersturmbannführer Walter Jacobi. Syn knihkupce a vystudovaný právník. Nacionální socialista, člen SS, zpravodajec a válečný zločinec. Jak charakterizovat tuto osobnost? Podobně jako mnozí jiní příslušníci generace let 1900 – 1910 svá studentská léta spojil s NSDAP a SA. Obrovské možnosti, otevírající se mladým vzdělavcům po tzv. převzetí moci, využil a stal se příslušníkem bezpečnostní služby SD. Jakožto politicky spolehlivému, ambicióznímu a ke všemu odhodlanému muži mu bylo nabídnuto vedení vlastního referátu. Jacobi se tohoto úkolu zhostil spolehlivě a započal svou osudovou kariéru, která ho nakonec stála život. V březnu 1939 se ocitl v Praze u vedoucího úseku a do konce války jej neopustil. Svou šikovností a ctižádostivostí si vysloužil jmenování velitelem celé protektorátní SD. Rozkazy nadřízených plnil s nasazením a to samé vyžadoval po svých podřízených.

Ačkoli SD působila relativně skrytě, její dopad na nacistickou politiku byl velký, i když se to Jacobi snažil popřít a vykreslit ji jako neškodnou, až prospěšnou informační službu. Díky své zpravodajské síti kontrolovala všechny životní aspekty obyvatelstva, a protože působila jako zdroj informací pro exekutivu, mohla ji ovlivňovat.

Její prostřednictvím se Walter Jacobi stal součástí nacistického bezpečnostního aparátu, pošpinil si ruce zločiny a stihl ho za to trest. Díky tomu, že byl Čechoslováky po válce vyšetřován, se do dnešní doby zachovalo mnoho jeho výpovědí, které ještě mohou být podrobeny výzkumu.

Seznam pramenů a literatury

Archivní prameny

Státní oblastní archiv Praha

- fond Mimořádný lidový soud Praha

Archiv bezpečnostních složek Praha

- fond Odbor politického zpravodajství MV (2M)
- fond Zemský odbor bezpečnosti Praha (300)
- fond Vyšetřovací komise pro národní a lidový soud při MV (301)
- fond Ústředna Státní bezpečnosti (305)
- fond Stíhání nacistických válečných zločinců (325)
- fond Výpovědi zaměstnanců gestapa a SD (52)

Literatura

BIMAN, Stanislav: *Nacistická bezpečnostní služba v Protektorátě Čechy a Morava. (Vznik, organizace a činnost)*. SAP 22, 1972, č. 1, s. 297-355.

BORÁK, Mečislav: *Spravedlnost podle dekretu. Retribuční soudnictví a Mimořádný lidový soud v Ostravě (1945 – 1948)*. Šenov u Ostravy 1998.

BRANDES, Detlef: *Češi pod německým protektorátem. Okupační politika, kolaborace a odboj 1939 – 1945*. Praha 1999.

ČERNÝ, Vladimír: *Procesy s příslušníky nacistického bezpečnostního aparátu v Brně a jejich osudy v letech 1945 – 1956*, s. 400 – 401. In: ARBURG, Adrian von – DVOŘÁK, Tomáš – KOVAŘÍK, David a kol.: *Německy mluvící obyvatelstvo v Československu po roce 1945*. Edice Země a kultura ve střední Evropě, sv. 15. Brno 2010, s. 393 – 435.

DAMS, Carsten – STOLLE, Michael: *Gestapo. Moc a teror ve Třetí říši*. Praha - Litomyšl 2010.

DVOŘÁKOVÁ, Jiřina: *Státní bezpečnost v letech 1945 – 1953. (Organizační vývoj zpravodajských a státně bezpečnostních složek)*. Sešity Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, č. 16. Praha 2007.

- FREMUND, Karel: *Konec pražského gestapa*. Praha 1972.
- FROMMER, Benjamin: *Národní očista. Retribuce v poválečném Československu*. Praha 2010.
- GRÜNBERG, Karol: *SS, Hitlerova černá garda*. Praha 1981.
- GRUNTOVÁ, Jitka – VAŠEK, František: *Málo známé zločiny. SD ve východních Čechách*. Praha 2008.
- KRČMÁŘ, Dalibor: *Walter Jacobi. „Vysloveně intelektuální typ“ v čele protektorátního SD*. Tereziánské listy 39, 2011, s. 28-52.
- KRČMÁŘ, Dalibor: *Zpravodajská činnost nacistické bezpečnostní služby (SD) v Protektorátu Čechy a Morava. Dosavadní stav výzkumu, metodické nástrahy*. In: HRADECKÝ, Tomáš – HORÁK, Pavel a kol. (Edd.): *České, slovenské a československé dějiny 20. století VII*. Ústí nad Orlicí 2012, s. 71–77.
- KÜPPER, René: *Karl Hermann Frank (1898 – 1946). Politická biografie sudetoněmeckého národního socialisty*. Praha 2012.
- LONGERICH, Peter: *Die braunen Bataillone. Geschichte der SA*. München 1989.
- MACEK, Pavel – UHLÍŘ, Lubomír: *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát 1939 – 1945*. Praha 2001.
- MALLMANN, Klaus-Michael – PAUL, Gerhard (Edd.): *Gestapo za druhé světové války. „Domácí fronta“ a okupovaná Evropa*. Praha 2010.
- PLACHÝ, Jiří: *Případ Fritz. Válečný zločinec Max Rostock jako agent StB*. Sešity Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, č. 5. Praha 2002.
- SÍS, František: *Vznik svobodného zednářství obřadu skotského starého a přijatého v Československu*. Praha 1936.
- SLÁDEK, Oldřich: *Ve znamení smrtihlava. Nacistický protipartyzánský aparát v letech 1944–1945*. Praha 1991.
- SLÁDEK, Oldřich: *Zločinná role gestapa. Nacistická bezpečnostní policie v českých zemích 1938–1945*. Praha 1986.
- STANĚK, Tomáš: *Retribuční vězni v českých zemích 1945 – 1955*. Opava 2002.

WILDT, Michael (Hg.): *Nachrichtendienst, politische Elite, Mordeinheit. Der Sicherheitsdienst des Reichsführers SS.* Hamburg 2003.

WILDT, Michael: *Generation des Unbedingten. Das Führungskorps des Reichssicherheitshauptamtes.* Hamburg 2002.

Seznam zkratek

BdS	Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des SD, velitel bezpečnostní policie a SD
CIC	Counter Intelligence Corps, kontrarozvědný sbor armády USA
HSSPF	Höhere SS und Polizeiführer, vyšší vůdce SS a policie
Kripo	Kriminalpolizei, kriminální policie
MLS	Mimořádný lidový soud
MV	Ministerstvo vnitra
NSDAP	Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei, Národně socialistická německá dělnická strana
ONV	Okresní národní výbor
RSHA	Reichssicherheitshauptamt – Hlavní říšský bezpečnostní úřad
Sipo	Sicherheitspolizei, Bezpečnostní policie
SA	Sturmabteilung, útočné oddíly
SD	Sicherheitsdienst des Reichsführers SS, bezpečnostní služba říšského vůdce SS
SD-LA	SD-Leitabschnitt, vedoucí úsek SD
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SS	Schutzstaffel, ochranné oddíly
StB	Státní bezpečnost
ZNV	Zemský národní výbor
ZOB	Zemský odbor bezpečnosti

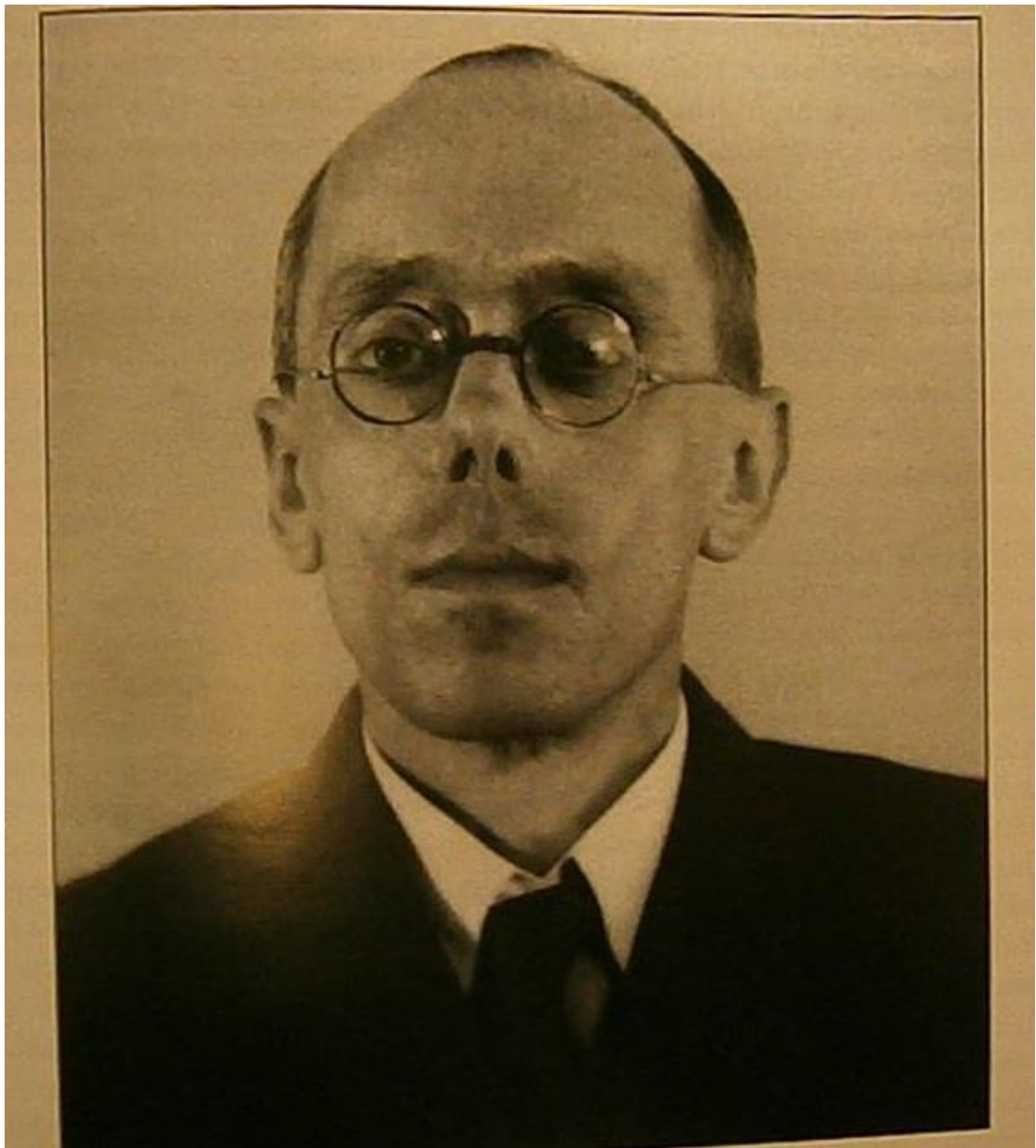
Příloha

Obrázek č. 1: Walter Jacobi. Podle insignií SS-Hauptsturmführera pořízeno mezi prosincem 1939 a jarem 1942. Zdroj: ABS, f. Odbor politického zpravodajství MV, sign. 2M:10908.

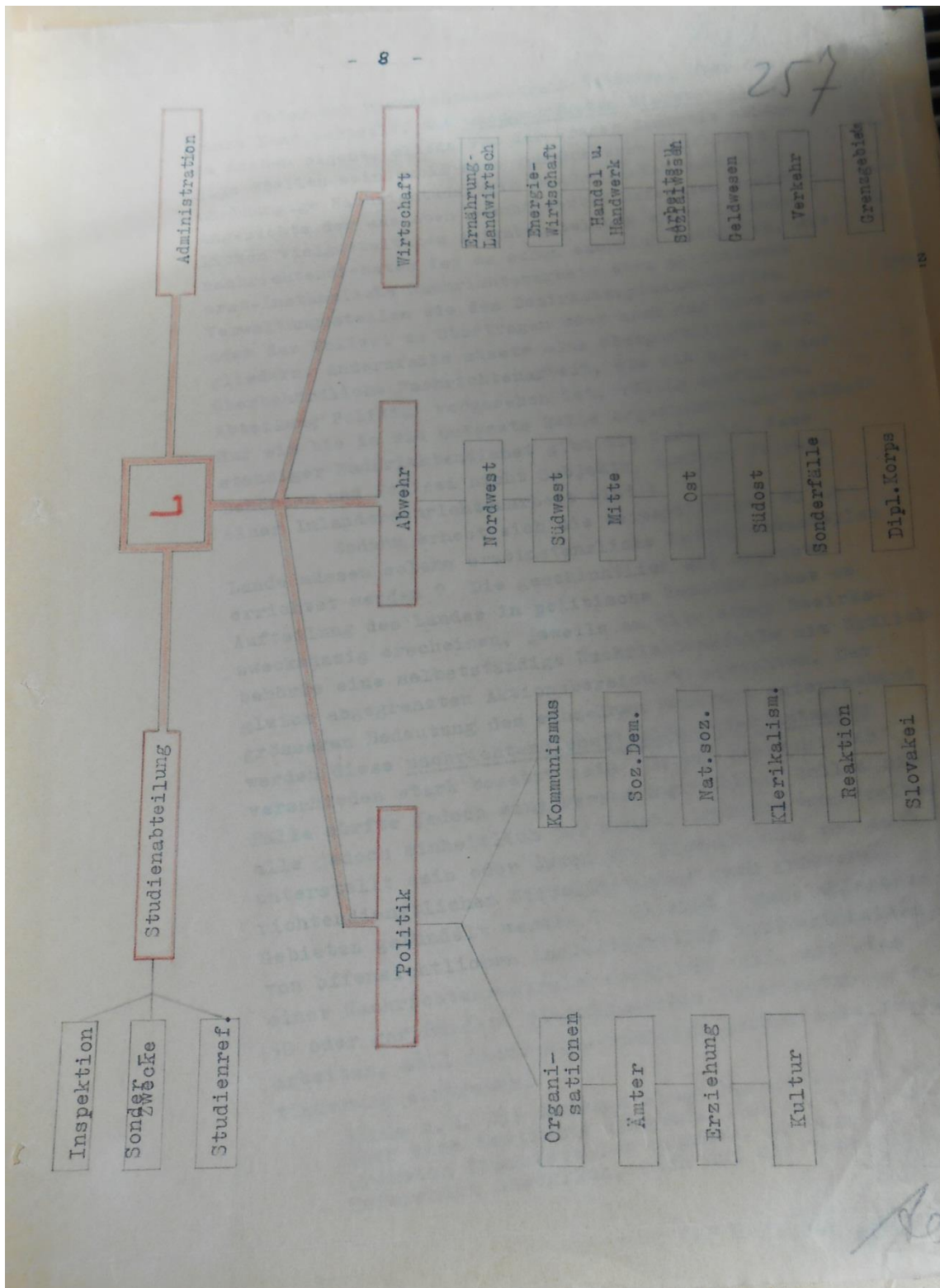

Obrázek č. 2: Sedící zleva: Horst Böhme, velitel SD a BdS Praha, Lotta Jacobi, Walter Jacobi. Pořízeno v podobném období, jako obrázek č. 1. Může se jednat o fotografii z Jacobiho svatby v roce 1940. Zdroj: ABS, f. Odbor politického zpravodajství MV, sign. 2M:10908.

Obrázek č. 3: Walter Jacobi po válce. Zdroj: fotoarchiv Jaroslava Čvančary.

Obrázek č. 4: Schéma zpravodajské služby, navržené Walterem Jacobim. ABS, f. Odbor politického zpravodajství MV, sign. 2M:10908, Gedanken über den Aufbau eines Centralnachrichtendienstes in Böhmen, s. 257.